

SLOVENSKI NAROD.

Izaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2.—, notice, poslano, prekliti, izjave in reklame 1 m/m K 3.—. Poroke, zaroke 80 K. Ženitne ponudbe, vsaka beseda K 2.—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritrjeno. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:

celoletno naprej plačan . . . K 300.—
polletno 150.—
3 mesečno 75.—
1 25.—

V inozemstvu:

celoletno K 480.—
polletno 240.—
3 mesečno 120.—
1 40.—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročilna doplačila.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, 1. nadstropje
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezna številka stane 50 par = 2 kroni.

Poštnina plačana v gotovini.

Dr. Vojeslav Molč:

Poljski utisi.

Za nepristranskega opazovalca je jako težko ustvariti si kolikor toliko objektivno sodbo o sedanjih poljskih razmerah. Kar se zdaj godi na Poljskem, je tako nenavadno in tako zamotano, da ni vedno lahko odkriti vzroke, iz katerih so zrastle posledice, ki jih hipno preživlja poljska republika. V sledečem hočem podati v glavnih obrisih pregled najvažnejših vprašanj in problemov ki čakajo rešitve, — kakorkoli so se zdeli meni samemu tekom poldrugomesečnega bivanja na Poljskem in kakoršni so se zdeli možem poljske javnosti, s katerimi sem se stikal.

Kdor črpa svoje poznanje poljskih dogodkov samo iz naših in nemških časnikarskih poročil, si gotovo ne more ustvariti vsaj približno jasne slike o poljskih razmerah. In to je tudi razumljivo. Naša lastna poročila so prekratka, nemška a so — pobarvana in mnogokrat isto izmišljena. Le eno izvira iz vseh poročil in je neoporečno: da je gospodarski položaj Poljske naravnost obupen: kurz poljske marke je za sovjetskimi rublji najnižji v Evropi ter pada neprestano čeravno je bila letošnja žetev ne pričakovano dobra, če ravno ima Poljska ogromno število prvovrstnih rudnikov in čeravno stoji poljska industrija na razmeroma jako visoki stopinji. Kako je moglo priti do takega položaja?

Ostale države, ki so se nasvale na razvalinah Avstro-Ogrske monarhije, so se že zdavnaj kolikor toliko konsolidirale, četudi v vseh še vedno vre in je povsod razvito nezadovoljstvo, — naravna posledica vojne in povojnih razmer. Poljska je imela v tem oziru veliko težje stališče. Medtem ko se je mogla na pr. češkoslovaška republika — iz vzemši epizodo z madžarskim pohodom na Slovaško — mirno urejati in utrditi, je morala Poljska voditi še dolgo vojno za svoj obstanek z boljševisko Rusijo. Nikakor ne zagovarjam tega, kar se pogostokrat imenuje poljski imperijalizem; toda ne smemo pozabiti na imperijalizem, ki se skriva pod krinko moskovskih rdečih diktatorjev. Evropa bi bila danes pač drugačna, da

je sovjetska vlada pred letom dni vkorakala v Varšavo. Ne bi bila padla samo Poljska, ampak požar bi se bil razširil po celi Evropi in strahovita lakota, ki mori sedaj milijone ob Volgi, bi romala v spremstvu drugih prijetnosti po Evropi. Toda Varšava ni padla in sovjetsko-poljska vojna se je končala. Sklenjen in podpisan je bil še v marcu letošnjega leta — mir v Rigi in Poljska je slednjič lahko vsaj deloma demobilizirala. Toda s tem vprašanje vzhodnih meja še vedno ni bilo rešeno in še danes ni rešeno.

In to je ena najobčutljivejših ran poljskega državnega organizma: Poljska še vedno nima trdnih določenih meja. Do danes še vedno ni rešeno vprašanje Srednje Litve, še vedno je v problematičnem štadiju razdelitev Gornje Slezije, v ozadiju se že pojavlja vprašanje vzhodne Malopoljske (prejšnje vzhodne Galicije), ni še tudi zacelelena rana tešinske Slezije in večni provizori je poljski koridor na kašubsko Pomorje, je in poljsko pristanišče v Gdansk. Vrhovni svet v Parizu, ki je bil tako energičen, kadar je šlo za korist veseli, je pokazal v vseh teh poljskih vprašanjih jako malo razumevanja. Še manj pa dobre volje in iniciative in le tako je mogoče, da se nahaja danes poljska država v takšnem položaju.

Vprašanje srednje Litve je skušalo rešiti par litovsko-poljskih pokrov samih z generalom Želigowskim na čelu. Zasedli so na lastno roko stolico Vilno in celo Srednjo Litvo, dosegli pa so za enkrat samo to, da so ustvarili nov oroh, ki ga bo diplomatom le težko pregrizniti. Poljska bi rada imela Litvo v svojih rokah ali pa vsaj v tesni zvezi s sabo ravnotako pa bi jo hotela imeti Kovenska Litva. Etnografske razmere so v tej Srednji Litvi jako zamotane. Kar je bilo tam storjenega kulturnega dela, je bilo res delo poljskih duhov in poljskih rok — saj je bilo Vilno sedež poljske univerze še iz časov kralja Štefana Batorija — in je absolutna večina inteligence, mestnih prebivalcev in večjih posestnikov čisto poljska; vaško prebivalstvo pa je po večini pravzaprav belorusko, toda katoliško in

že zaradi tega v veliki večini asimilirano poljskemu življu. V velikih masah je naseljeno židovstvo, ki je že samo po sebi v narodnem in državnem oziru zlasti na Litvi nezanesljiv element; na zadnjem mestu pa stoji je po svojem številu Litvini. Kdo ima torej pravico do te dežele, če naj velja princip samoodločbe narodov? Liga Narodov je predlagala po svojem članu Hymansu projekt za projektom, kako naj se reši to vprašanje, toda dozdaj brez uspešno. Še vsak predlog sta odklonila Kovno in Varšava. Kovenska vlada se boji premočne Poljske, varšavska vlada pa se boji velike Litve, — kajti kovenska Litva je v bistvu pravzaprav samo nemška kolonija, ki dobiva svoje smernice iz Berlina (valuta je nemška!) in ki naj v bodoče tvori most med Berlinom in Moskvom.

Še bolj zamotano je vprašanje Gornje Slezije, ki se je razvilo v problem, iz katerega se lahko ravno nove svetovna vojna; če pa tu pride tako daleč, pomenja Gorenja Slezija vendarle neprestano nevarnost za evropski mir. Nočem razpredati na dolgo in široko sestavnih delov tega vprašanja; saj so v glavnem vendar znana. Nasprotni si stojita dve zahtevi: nemška, ki zahteva celo Gorenjo Slezijo zase, in poljska, ki hoče dobiti vsaj vse to, kar je povečini poljsko. Zahteva Nemčije je razumljiva, saj so Slezjski rudniki glavna opora nemške industrije in nemškega bogastva; da pa hoče imeti Poljska to deželo, je tudi jasno, saj je bila v svojem bistvu vedno poljska in je nemški element med prebivalstvom priseljen iz drugih krajev Nemčije. Plebiscit je položaj le malo razjasnil; mesta so se izjavila po večini za Nemčijo, deželne občine in rudniki za Poljsko, pri čemur je bila velika večina občin za Poljsko, ne pa število glasov. In tako je postal problem še bolj zamotan — in vsi poskusi, s katerimi je hotela ententa razdeliti to zemljo med Poljsko in Nemčijo so se izjalovili. Edino Francija zahteva še vedno, da se izvede versailska mirovna pogodba; Angleška pa stoji na nasprotnem stališču, t. i. Nemčija naj bi dobila celo ozemlje, iz vseh dveh ali tri neznatne okrajke, ki nimajo za Poljsko v gospodarskem oziru nobenega pomena. Da Lloyd-George koketira z Nemčijo, je znana stvar; zakaj — to tudi ni

uganka; Angleški kapitalisti so vložili ogromne vsote v gornjeslezjske rudnike. Narodna pripadnost prebivalstva, zgodovina in geografija pa Lloyd-Georgea malo briga, saj je še lansko leto nekoč zamenjal Gornjo Slezijo z maloazijsko Cilicijo. — Vstaja Gornjeslezijcev samih tudi ni razjasnila položaja. Od modrosti ali pa kratkovidnosti ententnih diplomatov je odvisno, ali ne ustvarijo na tem ozemlju novega večnega spornega jabolka.

Toda to niso še edine obmejne bolečine nove Poljske. Na dan stoja pa tudi že vprašanje Vzhodne Malopoljske (prejšnje vzhodne Galicije). Vzhodna Malopoljska zavzema čisto poseben položaj; pravzaprav ni integralen del poljske države, je pa — oficijalno — začasno — pod poljsko upravo. Ukrajinci, ki tvorijo večino vzhodno-malopoljskega prebivalstva — in ki so se zdaj spet razcepili na dve glavni nasprotni strani: na ukrajinsko in moskalofilsko, — zahtevajo samostojno državo in neodvisnost od Poljske. Nekateri zahtevajo republiko, drugi imajo celo kandidata za svoj prestol — Habsburžana, ki so mu dali domače ime Vasilijs Višivanijs. V memorijalno presojanje, ali ima Poljska pravico do te zemlje, se ne spuščam. Večina prebivalstva je brezdvomno ukrajinska in postopanje poljske vlade napram Ukrajincem mogoče tudi ni vedno neoporečno pravilno.

Dr. Henrik Steska:

Uredbe in naša ustava.

Država ureja z abstraktnimi obveznimi pravili, veljavnimi ne samo za en primer, temveč za določeno vrsto primerov, ki se morda pripetijo, odnošaje med posamezniki, med javno oblastjo in posamezniki in način organizacije in poslovanja javne oblasti. Vsa ta obvezna pravila tvorijo pravni red določene države. Taka pravila izdajajo po naši ustavi v obče zakonodajna oblast, to sta kralj in narodna skupščina skupno. Vendar pa je pogostokrat nemogoče, da bi zakonodajna oblast do vseh podrobnosti z zakonom uredila gori omenjene odnošaje. Zakonodajna oblast ne pozna vseh krajevnih potreb in razmer, ona ne pozna vseh tehničnih podrobnosti in sploh ni

ma volje se baviti z podrobnimi predpisi, a istotako se vsled kompliciranih zakonodajnih postopkov ne more dovolj hitro prilagoditi vedno se menjajočim razmeram. Vsled tega pooblašča ustava upravno oblast, da izda uredbe, potrebne zauporabljanje zakonov. Dalje smejo v smislu določil naše ustave posamezni zakoni podeliti upravno oblast, da z uredbami uredi določene odnošaje. Ker se je pa bati, da bi se upravna oblast posluževala danega je pooblastila morda vendar na način, ki bi nasprotoval volji narodne skupščine, zavoljo tega daje naša ustava narodni skupščini pravico, da z resolucijo razveljavi bodisi v celoti, bodisi deloma take odredbe.

K. H. Strobil:

Zla nuna.

»Polastila se je moje žene in pred mojimi očmi se vrši preobrazba. Začelo se je z očmi: neki tui, prežec pogled se je pojavil v njih! In prežala je na vsak moj korak, vsak gibljaj. Če sem kaj rekel, se je v teh strašnih očeh kar zarežal posmeh. Potem pa se je izpremenila tudi njena postava. Moja žena je bila manjša in močnejša — ženska, ki zdaj poleg mene sedi ali spi ali se vsaj dela, kakor bi spala, je vitkejša in večja. Ona kroži okoli mene in me zapleta v mrežo. Umorila mi je ženo ter si prilastila njeno telo, da je lahko blizu mene, in tistega dne, ko bo podobna na ste, ni popolnoma enaka, se bo polastila mene vsega. Toda sklenil sem, da jo prehitim.«

Spoznal sem z grozo, da je nerazumno razburjenje stavbnikovo že tako napredovalo, da se je lahko govorilo še skoraj o blaznosti. Bil je skrajni čas, nastopiti z energijo, in naslednjega dne sem s prijateljem doktorjem Engelhornom pravkar razmišljal, kaj je storiti ubogi njegovi ženi v pomoč, ko je vstopila gospa Blanka. Bila je zelo prepadla, blede, z udrtimi, nemirnimi očmi in shujšana, tako da se mi je zdela kakor večja.

»Vse vem, milostiva,« sem dejal. Tedaj je začela jokati: »Ah, kaj morete vi vedeti! Niti ne slutite, kaj trpim. Življenje mi je postalo pekel. Vzdržati ne morem več; mož se je popolnoma izpremenil, in jasno vidim, da se mu studim. Neprestano me opazuje, vedno čutim njegove strašne poglede na sebi, in vede se, kakor bi pričakoval od mene nečesa hudega. Včasih se obrne hipoma in s srdito kretnjo, kakor bi mislil, da se plazim za njim. In pri tem ne govori skoraj nič, če pa ga nagovorim, odgovarja, kakor bi bila vsaka beseda past. Če skušam zvedeti povod njegovega čudnega vedenja, se smeje tako strašno . . . Sinoči pa — bil je vse popoldne doma in se je vrnil nekoliko vinjen — ko sem se nameravala pravkar sleči, je stal hipoma za menoj Prej je bil v svoji sobi, in videla sem skozi steklena vrata, da čita in lista po nekem zvezku. Naenkrat pa je bil stal za menoj. Čisto neslišno je bil prišel za menoj, in ko sem se obrnila, me je prijel za vrat in dejal: »Lep vrat in enkrat že prerazan.« Zbala sem se ga in hotela vedeti, kaj meni s tem. On pa se je smejal zopet tako strašno in je pokazal na staro podobo, ki visi v najini spalnici:

»Vprašaj onole, ali še bolj, vprašaj samo sebe!«

Vso noč nisem mogla spati in sem premišljala njegove čudne besede. Zjutraj pa sem vstala in šla po njegov zvezek, ki se mi zdi, da mora biti v kakšni zvezi z njegovim izpremenjenim vedenjem. Zvezek je ležal na njegovi pisalni mizi in je bil po mojem možu že skoraj ves popis. Spomnila sem se, da ga je pisal v zadnjih tednih s čudno naglico, čisto kakor zmeden in tako razdražen, da ga je razburil vsak šum v bližini, in rada bi bila zvedela, kakšno delo ga tako prevzema in vznemirja. Ko pa sem hotela začeti, da berem, se me je polotila strašna groza in premagala sem svojo radovednost. Niti odpreti si nisem upala zvezka, ker sem . . . no, ker sem se bala, da zvem kaj strašnega. Zato prinašam ta zvezek vam ter vas prosim, da ga preberete in mi potem poveste, kaj je storiti. Povejte mi le toliko vsebine, kolikor se vam zdi dobro.

S tem besedam mi je izročila tale zvezek, ki vam ga izročam, gospod deželni sodni svetnik; v njem najdete sila čudne bolečine, in prepuščam vaši ostroumnosti, da se orijentirate v tej istoriji, ki je za me zdaj še bolj zamotana. Dok-

tor Engelhorn in jaz sva skušala gospo pomiriti, in dasi sva bila prepričana, da je nevarnost blizu, sva se delala, da se nima ničesar bati; tako sva dosegla, da se je vrnila vsaj nekoliko pomirjena domov, ko sva ji obljubila, da bova zapisnik njenega moža čitala ter ji o njem poročala takoj naslednjega dne. Ta nedostatek duševne prisotnosti, energične odločnosti njenih prijateljev je kriv smrti uboge gospe. Tako je pač z nami ljudmi: čisto jasno vidimo nevarnost, toda ne umaknemo se ji pravočasno.

Ko sva — doktor Engelhorn in jaz — zvezek prečitala, sva se spogledala. »Blazen je,« sem dejal. Toda doktor Engelhorn je čudak. Dasi je zastopnik eksaktne znanosti, si je ohranil vendarle neko praznovernost v razne »nočne položaje« človeške duše. Pri vsaki priliki ima navado citirati besede »med nebom in zemljo je več reči, kakor si more domisljati« itd., in če stoji medicinska veda pred novo uganjko, ni nikogar, ki bi se tega bolj veselil, kakor dr. Engelhorn. Zato nisem bil nič posebno začuden, ko me je dvomeče pogledal:

»Blazen? Ne vem, naj ti li pritrdim. Na me ne dela takega vtiska. So stanja, ki so blaznosti silno podobna in vendar niso blaznost.

Da bi ti pa to razložil, bi ti moral . . .

»No, kaj pa je potem?« sem ga prekinil. On pa je zmajal z rameni: »Jaz ne vem.«

Ta pogovor se je vršil, gospod deželni sodni svetnik, pozno zvečer. Naslednjega jutra sem slišal, da je bila gospa Blanka umorjena. Kaj se je zgodilo pred strašnim dejanjem, zvemo lahko le od Ivana Andersa. Samo slutimo lahko, da se je z umorom hotel osvoboditi svoje pošasti, in uničenje podobne se da pač izlaska spraviti s tem v zvezo. — Stvar sodišča je, odločiti, ali ne bo imel v tej čudni zadevi zadnje besede — psihijater.

Tako se je glasila izpovedba arhivarka doktorja Klešča.

Misteriozni slučaj Ivana Andersa pa se je dva dni nato s smrtno stavbnikovo nekako zaključil. Našli so ga v preiskovalnem zaporu sedečega na steno naslonjenega držečega eno roko na sru, druge roko ohlapno visečo, v tako čudno zvitem položaju, da ga je jetniški zdravnik strmež začel preiskovati. Dognal je, da je bila roka na več mestih zlomljena in zvita, kakor bi bila po strašni sili zdrobljena. Kot pravi povod smrti pa je jetniški zdravnik označil srčno kap zaradi hipnega prestrašenja.

(Konec.)

* Zapiske Iv. Andersa smo postavili na začetek tega poročila.

Kakor iz gornjega sledi, so predbe tedaj taka abstraktna pravila, ki jih je izdala zakonodajna oblast, temveč uprava t. j. organi upravne oblasti. Uredbe (décrets réglementaires, regolamento, Verordnungen) so se v slovenščini preje imenovali tudi ukazi ali naredbi. A danes ta terminologija ne more več veljati, ker je v prevelikem protislovju z beograjsko pravno terminologijo.

K organom upravne oblasti pa ne štejemo zgolj kralja in ministrstva, temveč tudi njim podrejena državna oblastva in pa samoupravne enote (n. pr. oblasti, okraje in občine kot samoupravna telesa). Vsa ta oblastva so v tej ali oni smeri bolj primerna, da urede različne področnosti.

Uredbe delimo v dvoje glavnih vrst, v administrativne in v pravne uredbe.

1.) Administrativne uredbe vsebujejo taka obvezna abstraktna pravila, ki niso obvezna za podaničke obče, temveč le za upravne organe oziroma za take osebe, ki prostovoljno ali prisilno vstopijo v javni zavod. Semkaj prištevamo osebo službeno navodila, službene instrukcije, pravilnike in poslovniške, ki predpisujejo podrejenim upravnim organom določeno zdržanje. One določajo, po katerih političnih, gospodarskih in tehničnih načelih naj se zakoni izvršujejo, in ureja zunanje poslovanje teh upravnih organov. — Da le spadajo semkaj pravilniki, poslovniški in hišni redi javnih zavodov, n. pr. javnih šol, javnih knjižnic, javnih muzejev, javnih klavnic, kaznilnic itd.

2.) Pravne uredbe so pa obvezne za podaničke kot take, tedaj tudi za take osebe, ki niso v posebnem službenem ali podobnem razmerju do javne oblasti. Pravnih uredb poznamo dvoje vrst in sicer jim prištevamo poleg izvršilnih uredb še začasne zakone.

a) Začasni zakoni (privremeni zakoni, zasilne uredbe, Notverordnungen) so taka obvezna abstraktna pravila, ki se ne opirajo na nobena, v kakem pravnem zakonu se nahajajoč osnovna določila, a ki jih vključbu temu izdaja upravna oblast. Tak začasni zakon se izda seveda le tedaj, kadar je zakonodajna oblast zadržana vršiti svoje posle. V takih izrednih primerih, ki jih pa naša ustava ne predvideva, preide za nujne neodložljive posle pravica izdajanja zakonov na vrhovno upravno oblast. Vrhovno upravno oblast predstavlja kralj s svojimi ministri. Na ta način se je izdalo v naši državi pred sprejetjem države večje število začasnih zakonov. Kakor že ime pove, veljajo ti zakoni le začasno in ne razveljavljajo poprejšnjih zakonov, temveč jih le v njihovi veljavi obustavljajo. Ko preneha veljavati začasni zakon, pridejo obustavljeni prvi zakoni zopet do veljave.

b) Začasni zakonov naša ustava tedaj ne predvideva, pač pa najraznoterejšje izvršilne uredbe, ki imajo značaj bodisi administrativnih, bodisi pravnih uredb. Slednje so nekako zakonske dopolnitve. Zakom pogostokrat postavljajo le osnovna načela, ureditev podrobnosti pa prepuščajo upravi. Vse važnejše točke so že v zakonu določene in obsega izvršilna uredba le postranske določbe. To je običajno pri onih zakonih, ki prepuščajo izdajanje uredb državnim upravnim oblastvom. Včasih pa zakon določa edino predmet uredbe, ne pa tudi onih odredb, ki so potrebne za dosego zaželenega cilja. Izvršilna uredba tu nima urediti zgolj podrobnosti in postranskih točk, temveč mora vsebovati tudi glavne predpise. V to kategorijo spadajo posebno one uredbe, ki jih najsklenejo samoupravna telesa. Če ustava sama v svojem členu 99. poveri oblastni skupščini obširno pravico do dajanja uredb o vseh zadevah, ki spadajo v pristojnost oblasti (= provincija) kot samoupravnega telesa. Takih zadev je prav veliko in so naštet v 4. odstavku člena 96 ustave. Semkaj spadajo poleg uprave oblastne imovine in oblastnih financ na pr. oblastna javna dela kakor tudi gradbeni predpisi, skrb za pospeševanje oblastnih pridobitnih interesov kakor poljedelstva, živinoreje, vinogradništva, sadjarstva, gozdarstva, rečne in jezerskega ribarstva, lova, skrb za tehnične kmetijske izboljšave, skrb za narodno zdravje v oblasti, skrb za socialne naloge v oblasti, oblastne humanitarne naprave, oblastne prometne naprave, naprave za ščedenje vzajemno pomoč in zavarovanja itd. Iz ravno kar naštetega kataloga je razvidno, da ustava ne obsega, in tudi podrobnejši zakon, ki bode dolečil ustroj in pristojnost oblastne samouprave, gotovo ne bode obsegal podrobnosti, temveč poleg pred-

meta le še okvirna kazenska in podobna določila oblastnih uredb. Oblastne uredbe bodo tedaj morale izpolniti ono vrzel, ki je pri nas v Sloveniji nastala vsled odprave deželnih zakonov. Posamezne oblasti bodo približno tako obsežne ali pa še malo večje kakor bivša Kranjska in glavni predstaviteli njihove od državne uprave v oblasti povsem ločene samouprave, namreč oblastna skupščina bo smela izdajati omenjene oblastne uredbe. Glede poslov, ki spadajo v področje

oblastne samouprave, bode država izdala kvečjemu le okvirne zakone, dočim se bode podrobnejša ureditev prepustila uredbam oblastne skupščine. Kolikor pa ne bo takih okvirnih zakonov, bode uredba pravica oblastne skupščine tem več, ja, ker jo bodo omejevali le ustavni in zakoniti predpisi o pristojnosti oblastnih skupščin. Podobno uredbeno pravico bodo imele tudi okrajne in občinske samouprave, a seve v manjšem stvarnem obsegu in za manjši okoliš.

Politične vesti.

— Sklicanje konstituyente na Reki. Z Reke nam poročajo 4. t. m.: Za jutri 5. t. m. je sklicana konstituenta. General Amantea poveljni kraljevskih čet na Reki, je odredil sklicanje konstituyente za jutri dopoldne ob 10. 15. v dvorani municipalne palače v svrhu, da prične delovati. Volitve v konstituento so se vršile 24. aprila t. l. Sejo otvoril general Amantea kot zastopnik italijanske vlade, na kar prevzame predsedstvo najstarejši član skupščine, ta je g. Raichich, ker je dr. Grosich odsoten. Sledi takoj predlog za verifikacijo mandatov. Ko se ta nujno izvrši v štirih odsekih, proglasi predsednik izid, na kar sledi izvolitev definitivnega predsedstva. Potem pride do določitve načelnika vlade na kar se seja zaključila. V prihodnji seji se predstavi vlada, ki razvije svoj program, h kateremu se odpravi debata. Da se vzdrži jutri red, je izdala oblast vse potrebne odredbe. Jutrišnji dan pomeni lahko pričetek dobe, ki prinese Reki novega življenja — ako nas ne udarijo znova kakšni nenadni dogodki.

— Definitivna evakuacija Dalmacije je v interesu Italije. Beograjska »Politika« poroča iz Rima, da je zunanji minister della Torretta sprejel italijanskega poslanika v Beogradu Mauzonija, ki je predlagal ministru takojšnjo evakuacijo trajne dalmatinske zone, ker je v interesu dobrih odnosov z Jugoslavijo.

— Razmejitev z Italijo. Mešana komisija za razmejitev med Italijo in našo kraljevino je določila zopetni sestanek za 6. oktober. Dosedaj so se tehnična dela razvijala precej povoljno ter se pričakuje, da bo Italija v kratkem izpraznila tretjo cono.

— Politično zanimiv obisk. Iz Beograda nam javljajo, da je včeraj prišel v Beograd francoski poslanik v Sofiji Picand, ki je obiskal v spremstvu francoskega poslanika na našem dvoru Clementa Simonsa ministrskega predsednika g. Nikola Pašica. Pojav francoskega poslanika v Sofiji je značilen, ker velja ta poslanik za velikega bolgarofila, ki se je nedavno izrazil, da vrši Francija sedaj v Bolgariji isto mislijo, kot nekdanj Rusija. V političnih krogih zatrjujejo, da je prišel g. Picand v Beograd, da se na licu mesta informira o razpoloženju naših vodilnih krogov napram Bolgariji.

— Kopačev šod v Mariboru. G. Jože Kopač se je po dolgem odmoru v tork večer zopet pojavil v Mariboru. Ko je svojčas zajahal pred svojo internacionalno najljubšega mu konja, da je udrihal po »Zvezici«, je žel veliko odobravanja. To pot se je pokazalo, da je Kopačeva zvezda zakonita za Pohorje, ker je pri lanskem ponesrečenem generalnem štrajku. Ko so ga navzoči Zvezarji obsipali z očitjanji: prodal si nas v Trstu, prodal si hotel Jugoslavijo za milijone laških lir, gnal si svoje sodruga v smrt... ga ni nihče branil, sodrugi so se muzali in polagoma izmuzali iz Götzove dvorane. Še manj navdušena je vzbudil dolgočasni govor sarajevskega sodruga Krekčija.

— Protislovanska politika službene Italije. V »Journal des Debats« piše A. Gauvain o akciji italijanskega zunanjega ministra Della Torrette in pravi med drugim, da so imela njegova pogajanja edino svrhu, da se madžarska vlada nikakor ne sme ukloniti arbitraži češkoslovaškega ministrskega predsednika dr. Beneša. Della Torretta je nasprotnik interesov Češkoslovaške in Jugoslavije ter hoče vršiti od Jadranskega morja pa do Donave italijansko »pokroviteljstvo«. Nadalje piše Gauvain, da je protokol glede albanskih mej po svojem izvoru avstrijski in ne soglaša z londonsko pogodbo, ki je fiksirala albanske meje v prilogi Grške in Srbije. Francija nima nobenih posebnih interesov v Albaniji in je za to prepustila to zadevo Italiji. Della Torretta je popolnoma zadovoljen, ker se mu je posrečilo v vprašanju Zapadne Ogrske preprečiti arbitražo dr. Beneša. Politika prestija je zlo, ki je lahko nevarno ne samo za Italijo, ampak tudi za mir v Srednji Evropi. — Albansko vprašanje in zadeva Zapadne Ogrske sta zopet dva očitna dokumenta protislovanske politike naše »zavezničke« Italije, posredno pa tudi Francije in predvsem Anglije.

— Znana resnica. »Corriere della Sera« piše v polemičnem članku o protifranoskih demonstracijah v Turinu, Milanu in Benetkah: Niti pri odhodu poslanika Bülowa v letu 1915. niso padli taki insulti, kakor sedaj v teh mestih. Mislimo, da imamo boljši del naroda na svoji strani, ako kličemo: Zivela Francija! Italija je ravno v zadnjem času dosegla več v Parizu, kakor pa pri vsaki drugi vladi. Ne Anglija, ampak Francija nam je pomagala v jadranskem in albanskem vprašanju.

— Minister Spaljaković o Madžarski. »Neue Zürcher Ztg.« priobčuje razgovor z ministrom Miroslavom Spa-

lajkovićem, voditeljem naša delegacije pri Zvezi narodov, ki je izjavil med drugim: Sosedne države bodo smatrale vzpostavitev Karla Habeburškega na Madžarskem za »casus belli«. Madžarska stori najbolje, ako se vda v svojo usodo in stopi na pot lojalne izvršitve mirovne pogodbe. V tem oziru naj bi sledila Madžarska modri politiki Bolgarske pod Stamboljskijevim vodstvom. Izboljšanje odnosov med Bolgarsko in Jugoslavijo bo prišlo v doglednem času na dnevni red.

— Slovanski novinarji pri Zvezi narodov. Iz Zeneve poročajo, da se je češkoslovaškim novinarjem posrečilo priti v novinarski odbor pri Zvezi narodov. Odbor se je končno odločil, da mora biti v njem tudi zastopnik Slovanov in ker ni bil tam noben Rus, so bili sprejeti vsi češkoslovaški novinarji. V tem odboru so poleg češkoslovaške zastopane Anglija, Francija, Zedinjene države, Argentina, Svica, Danska, Italija in Kitajska. Jugoslovena seveda ni nobenega!

— Mednarodna novinarska organizacija. Iz Rima poročajo, da je imel direktorij italijanske novinarske organizacije sejo, na kateri je razpravljalo o sklepu pariške organizacije, ki se protivi udeležbi nemških novinarjev na kongresu 25. t. m. Na predlog predsednika, senatorja Barzilaia, je direktorij enoglasno sklenil, da sporoči Francozom željo italijanskih novinarjev, ki so za to, da se izključi iz mednarodne novinarske organizacije vsa politika. Program mednarodne novinarske organizacije naj vsebuje le strokovno interese.

— Vesti iz Bolgarske. Protislovijski komunisti. V Sofiji se je osnoval odbor, ki bo predlagal odpust iz službe vseh komunističnih uradnikov, ki javno zastopajo komunistično internacionalo. — Delavski sindikati. 9. oktobra se vrši v Sofiji skupščina zveze delavskih sindikatov. — Proračun sofijske občine. Notranji minister je potrdil proračun sofijske občine, ki znaša 86.228.144 levov. — Nemčija ne priznava bolgarskih tehničnih šol. Nemška vlada je obvestila bolgarskega prosvetnega ministra, da se absolventi tehničnih šol v Sofiji in Gabronu ne bodo sprejemali na nemških višjih tehničnih šolah.

— Češkoslovaški Sokoli pri Rusiji. »Vekov« poroča, da je predsedstvo češkoslovaškega Sokola izdalo oklic, v katerem opozarja na humanitarne, gospodarske in politične momente pomožne akcije za stradanjo Rusijo. Posamezne sokolske župe so nabrale nad četr milijona kron za podporo ruskih beguncem in bodo storile svojo slovansko dolžnost tudi napram lačnemu ruske mu narodu brez ozira na sedanje politične razmere.

— Češkoslovaški Sokoli pri Hardingu. Predsednik Harding je sprejel v daljši audienci senatorja Klofča in Bileka, ki sta prišla z ostalimi zastopniki češkoslovaškega Sokola na ameriške sokolske slavnosti.

— Nemška propaganda proti Franciji. »Journal« ugotavlja, da Nemčija ne poskuša samo dobiti v svoje roke vso špansko trgovino, temveč da zastruplja tudi javno mnenje Španske. Zlasti dogodki v Severni Afriki so služili nemški propagandi, da je takoj razširila vesti, da Francija podpira vstaje. Te vesti so nemški agitatorji razširjali z vsemi sredstvi, da bi vplivali na javno mnenje Španske proti interesom Francije. Obenem so naglašali veliko nesrečo, v katero je zabredla Nemčija, ker jo hoče Francija uničiti z odvzetjem Zgornje Silezije. List energično protestira proti tej propagandi, za katero se skriva nemški kapital ter pravi, da se mora ta propaganda preprečiti z vsemi sredstvi.

— Stinesova politika. »Saturday Evening Post« priobčuje zanimiv razgovor svojega zastopnika s Stinesom, ki je kategorično izjavil, da Nemčija ne more plačati reparacijskih dolgov. Nadalje se je izrazil, da je nemogoče uničiti 60 milijonskega naroda, ki obstoji iz samih delavcev. Nemčija hoče delati. Edina praktična in stalna antanta bi bila gospodarska zveza med Zedinjenimi državami, Anglijo in Nemčijo. Ta zveza bi bila garancija za gospodarski mir. Kar se tiče Rusije, je vzpostavitev Evrope odvisna od njene sodelovanja. Rusije ne more reorganizirati samo en narod, ampak je treba za to skupnega dela Amerike, Anglije in Nemčije. Nemčija je na to dobro pripravljena, ker pozna najboljši psihologijo in jezik svojih sosedov. — Ta Stinesova izjava pravi, da ne gre Stinesu toliko za njegove milijarde, kakor za novo politično orientacijo, ki jo hoče usiliti svetu s pomočjo svojega ogromnega kapitala. Sicer so pa nedavno pisali gotovi nemški listi, da je

Stimes popolnoma pod uplivom značilnih reakcionarnih vsenemskih elementov.

— Komunistom na Slovaškem gre slabo. Komunisti v Bratislavi so pričeli tiskati svoje razglase tudi v slovaškem jeziku. Dosedaj so namreč tiskali samo v madžarsčini in nemščini, čeprav tvorijo Slovaki dobro tretjino stranke. »Tribuna« pravi, da znači to polom komunistične stranke, ki skuša z rabo slovaškega jezika obdržati še nadalje Slovače v svojih vrstah.

— Razkol v nemški komunistični stranki. Iz Berlina poročajo, da sta izstopila iz stranke komunistična državna poslanka Däumig in Hoffmann. Skoraj vsi komunistični državni poslanci so izstopili iz komunistične stranke in delujejo proti sklepom moskovske internacionalne.

— Konflikt radi Zapadne Ogrske. Kakor domnava »Politische Korrespondenz« iz merodajna strani, namerava baje madžarska vlada na ta način upoštevati ultimatum veleposlaniške konference, da bo svoje čete in orožnike odpoklicala iz Burške in dne 3. t. m. podpisala zapisnik glede predaja te pokrajine pri misiji medzavezniških generalov v Sopronju. Na zaderno vprašanje misije medzavezniških generalov, ali hoče avstrijska vlada pooblastiti svojega zastopnika v Sopronju, da podpisuje zapisnik in prevzame Zapadno Madžarsko v avstrijsko posest, je avstrijska vlada odgovorila, da je po njenem mnenju taka predajna formalnost popolnoma iluzorna, dokler je dala v rokah tolp. Avstrijska vlada se nikakor ne more zadovoljiti s formalno predajo, ampak mora nastojati na efektivni izročitvi in na znanih jamstvih, da se Burško res očisti tolp in da se v bodoče zagotovi nemotena posest pokrajine. Zaradi tega ne more avstrijska vlada v sedanjih razmerah pooblastiti svojega zastopnika, da podpisuje protokol, in tudi ni v stanju prevzeti dežele. Pripomnila je, da sprito dejanski razmer na Madžarskem tudi ni pričakovati drugačnega stališča avstrijske vlade.

— Program Zedinjenih držav za razorožitevno konferenco v Washingtonu. Kakor poroča »Telegraph«, bo ameriška vlada predlagala na washingtonski konferenci nastopno: Teritorialna integriteta Rusije, svoboden razvoj ruskih gospodarskih akcij pod upravo velen, dokler se Rusija ne opomore. Formalne garancije za teritorialno integriteto Kitajske. Glede kolonialnih posestev v Tihem oceanu se bo razpravljalo najbrž o enakih trgovskih predpravicah za državljane vseh narodnosti. Ameriški program se ne bo naslanjal na angleško-japonsko pogodbo. — Pariška izdaja »New York Herald« pa poroča, da bo Francija na konferenci prosila Zedinjene države za formalno vojaško pomoč v slučaju potrebe, ako bi napadla Nemčija francoske meje.

— Razorožitevno vprašanje in Zveza narodov. Tretja komisija Zveze narodov je z malimi izjemkami sprejela poročilo o razorožitvi. Poročilo poudarja, da se brez Zedinjenih držav enoplena razorožitev v Nemčiji in Rusiji ne more izvesti in da velika pomorska sila Zedinjenih držav onemogoča omejitve oboroževanja na morju. Res je, da se v Nemčiji dela na razorožitev in da ruska vojska ne tvori nevarnosti za pravilno izvežbano evropsko armado. Sedaj je čas, da mešana komisija zveze narodov predloži ljudstvom konkreten predlog in da se podvzame v prid razorožitve obširna propaganda.

— Akcija za katoliško internacionalo. Vodja italijanskih klerikalcev don Sturzo se je v družbi s štirimi drugimi italijanskimi klerikalnimi poslanci dne 11. oktobra v Berlinu in drugih nemških mestih. Don Sturzo je izjavil katoliškemu listu »Germania«, da je prišel v Nemčijo zato, da se informira o njenem političnem in gospodarskem položaju in da sklene odnose s sorodnimi nemškimi strankami v svrhu priprave za ustanovitev katoliške internacionalne. Sturzo je rekel, da je italijanska ljudska stranka prevzela inicijativo zato, ker se nahaja Italija v položaju posredovalca med zmagovalnimi in premaganimi državami. Katoliška internacionala ne bo zanikala načela narodnosti in domovine. Prvi mednarodni kongres se bo vršil že v februarju 1922. Katoliška internacionala bo politična organizacija in ne versko-cerkvena. Sturzo upa, da bo ta internacionala mogla voditi uspešen boj proti prostozidarstvu in socialistični internacionali. Glede odnosov med italijansko vlado in Vatikanom je izjavil, da se obnaša Kviraln v zadnjem času korektno napram Vatikanu, čeprav ni medsebojnih službenih odnosov.

— Razsodba v procesu proti morilec Tisse. Sodišče v Budimpešti je obsodilo Kerija zaradi napeljevanja k umoru na smrt in Gartnerja zaradi sokrivde pri zločinu umora na 14 let prisilne delavnice. Fenyés in Vago sta bila oproščena.

— Boljševiške čete nameravale napasti Romunijo. Iz Pariza poročajo: Po brzjavki iz Beograda je policija v Sofiji prišla ruskega boljševiškega komisarja in tajnika Trockega Ivana Mitrovan, ko je hotel zapustiti vlak. Pri zašliševanju je izjavil Mitrovan, da so boljševiške čete nameravale koncem avgusta napasti Romunijo, da se polastijo žetve v Besarabiji. Ker pa je bilo v Besarabiji koncentriranih mnogo dobro oboroženih romunskih čet, so opustili to namero. — Novi londonski župan. Iz Londona poročajo, da je bil izvoljen za župana Sir James Baiteley.

Sokol in vajaštev.

Maribor 5. oktobra 1921.

Na našem severnem ozemlju smo tekom zadnjih dveh mesecev doživeli dvoje nenavadnih pojavov: skupni javni nastop Sokola in vojaštva. Prvič je v Središču ob priliki zleta Mariborske župe na splošno presenečenje neinformiranega občinstva ne le pri formelni paradi ampak tudi pri javni telovadbi nastopalo tudi vojaštvo. Drugič sedaj v Mariboru ko je nastopilo vojaštvo pod vodstvom Sokola. Poleg strelskih vaj so se vršile tudi telovadne vaje ozir. tekme. V nedeljo, kakor smo poročali, so se tekme zaključile z javno manifestacijo kakor je Maribor še ni doživel. Sokol in vojak sta korakala po mestu k veliki paradi na Trgu Svobode. Starosta Sokola in poveljnik vojaštva so tu nastopili kot v eno idejo združeni reprezentanti. Ista se bujnejša slika pri defiliranju pred državno realko. In krona slike dopoldne na travniku pred vojno realko. In glasno in odločno sta povedala prof. dr. Pivko ter Bajželj kot zastopnik starešinstva Jugosl. Sokol. Saveza, da je Sokol prenehal biti revolucionar, rušilec državnih temeljev — kar je bil pod Avstrijo, da je s tem prenehalo tudi sovražstvo Sokola napram vojaštvu, ker sta se oba, Sokol in armada našla v spremenjenih razmerah. Od preje, ko je eden rušil, kar je drugi zidal — zdaj treba obema na isti poti z istimi sredstvi samo graditi na temeljih združene države. Naj to inkarnacijo ideje dveh elementov danes vidijo prijatelji in neprijatelji, prvi, da to idejo podpirajo, drugi, da jim bo svarilo, ko vidijo javno pobratimstvo Sokola in armade.

Proces radi umora ministra Draškovića

— Zagreb, 6. oktobra. (Izvirno.)

Pred sodnim stolom se je danes dopoldne pričel proces proti mizarskemu pomočniku, komunistu in pristašu teroristične akcije Aliju Alijagiću, atentatorju na ministra Milorada Draškovića in njegovim tovarišem. Državno pravdnštvo je dvignilo proti atentatorju zelo obširno, nad 100 strani obsegaajočo obtožnico zaradi hudodelstva izvršenega tajnega in naročenega umora. Obtožnica obširno slika delovanje teroristične akcije, katero so zasnovali mladi, boljševiških idej prevzeti komunisti, pred vsemi dijaki Čolaković. Ta je prvi o Veliki noči letošnjega leta v Zagrebu sprožil idejo o ustanovitvi teroristične organizacije po vzorih ruskih sovjetskih organizacij. Zasnovali so Petrović, Čolaković in Lopandić prvi atentat na Draškovića, ker so ga smatrali kot bivšega notranjega ministra za odločnega nasprotnika komunističnemu gibanju. Drašković je prvi opozarjal vlado na komunistično nevarnost in je bil oče »Obznanec«. Ta organizacija je poskušala prvi atentat na ministra Draškovića dne 3. maja t. l. v Beogradu, ko je minister Drašković odhajal od Kolarca. Obtožnica dalje slika delovanje in bivanje teh teroristov v Zagrebu, opisuje, kako so nameravali atentat z bombami na regenta, a niso imeli prilike ga izvesti, dalje so ti teroristi imeli v Sidu sestanek, kjer so določili in organizirali atentate na Pašica in Pribeševića, Kukovca in Draškovića. Iz obširnega materiala je dokazano, da je v Zagrebu obstajala centrala teroristične organizacije, ki je imela nalogo z atentati in terorizmom razrušiti sedanji obstoj naše države in pripomoči komunistični stranki do vlade. Obtoženi so: 1. Nikola Petrović kot soudeleženec in izvršitelj atentata na ministra notranjih del Milorada Draškovića pri Kolarcu. Obtoženec Petrović lakonično in čistično priznava glede dogodkov pri Kolarcu: »Hotel sem ga ubiti, toda revolver je odrekel. Ubili sem ga hotel, ker je inspirator »Obznanec«.

2. soudeženec Dimitrije Lopandić istokot priznava svojo udeležbo. 3. Rudolf Čolaković. 4. Dimitrije Lopandić in 5. Alija Alijagić so obtoženi organiziranega atentata na Draškovića v Delnicah.

Vsi obtoženci priznavajo dejanje. Alijagić obširno opisuje svoje bivanje v Delnicah in izvršitev umora ministra Draškovića v delniškem parku.

Naval občinstva k razpravi je velikanski. Vsa javnost stoji pod vtisom razprave, ki bo donesla marsikatero zanimivost o tajni teroristični organizaciji.

ZAVAROVANJE VALUTE.

—d Beograd, 5. oktobra. Generalna direkcija carin je izdala naredbu vsem carinarnicam po pokrajinah, po kateri se ne bo zahtevalo uverjenje in zavarovanje valute za blago, ki je bilo natovorjeno ali je bilo na potu v izozemstvo na dan, ko je novi pravilnik o devizah in valutah stopil v veljavo. Kot dokaz bo pri tem postopku služil tovorni list v zmlisu čl. 16. pravilnika.

STOJAN PROTIĆ V ZAGREBU.

— Zagreb, 6. okt. (Izvir.) Danes je dospel v Zagreb Stojan Protić z dr. Ivanićem, da vodi pogajanja s hrvatskim hlokom.

Narodno gospodarstvo.

— ng Krožiči bankovci v Italiji. Barclays Bank Review objavila naslednjo tabelo o italijanskih krožičih bankovcih: koncem decembra 1919 16.281 milijonov lir, koncem decembra 1920 19.731 milijonov lir, koncem marca 1921 18.764 milijonov lir, koncem maja 1921 18.029 milijonov lir, koncem junija 1921 18.159 milijonov lir. Razun bankovcev so v Italiji tudi zakladnice v manjših zneskih kot nadomestilo srebrnega denarja. Koncem marca je krožilo teh zakladnic v znesku 2.144.000.000 lir proti 2.143.000.000 lir koncem leta 1920.

— ng Eksportni krediti v Rumuniji. Rumunska vlada je stavila rumunski velebankam predlog, da bi se žitni izvoz kreditiral s 50 odstotki. Eksportna organizacija obsega približno 100 vagonov žita. Bančni konzorci je pripravljen, priti podrobneje pogajanja. Pri pogajanjih so zastopane naslednje banke: Marmaroș, Romaneasca, Natunel, Credit Roman, Chrissoveloni, Commerciala Romana.

— ng Zvišanje cen za cement v Nemčiji. Vsled zvišanja produkcijskih stroškov so nemške zveze za cement s privoljenjem uradnih mest zopet zvišale svoje prodajne cene. Povprečni pribitek k cenam, ki so bile zadnjikrat 5. julija določene, znaša 146 mark pri 10.000 kg. Potemtakem stane v območju severonemške zveze za cement omejena količina 3616 mark, v območju rensko-vestfalske zveze za cement

3426 mark in v območju južno-nemške zveze za cement 3709 mark; to zvišanje velja vzvratno za sklepe od 1. septembra dalje. Zvišanje cen za premog, ki ga je za bodočnost pričakovati, se bo zaračunilo pri cenah za cement na ta način, da se bo vsako zvišanje cen za premog vpoštevalo s 55% pri cenah za cement; istotako se bo ob zvišanju tovarnine, ki bo nastopilo 1. oktobra, zaračunil primeren pribitek pri cenah za cement. Kupčija je postala živahnejša vsled večje stavne delavnosti. Včasih so tovarne za cement tako slabo preskrbljene s premogom, da je mogoče producirati le v omejenem obsegu.

— ng Nakup nemških mark v Belgiji. Po poročilih iz Bruslja bo finančni minister v prihodnji seji belgijske zbornice poročal o nemških predlogih glede odkupa 6 milijard mark, ki so ostale po premirju v Belgiji. Nemčija je pripravljena, kupiti 4 milijarde mark po 125 franka za marko. Glede ostalih 2 milijard mark še ni sklepa. V Nemčiji so mnenja, da sta bili dve milijardi mark uvoženi iz Nizozemske v Belgijo po povlačenju Nemcev tako, da Nemčija ni obvezana, kupiti tega zneska. Pogoji nakupa je, da oprosti Belgija nemško posest.

— ng Trgovina z valutami na Finskem. Finski državni svet je izdal novo naredbo glede trgovine z valutami. S to naredbo se stavljajo privatne banke glede trgovine s tujimi devizami pod državno kontrolo.

Gospodarske vesti.

— g Svinjski sejem v Mariboru dne 30. septembra. Prignalo se je 372 prašičev, 2 kozli. Cene: mladici 6 do 7 tednov komad 80 do 120 K; 4 mesece stari 520 do 550; 6 mesecev 540 do 800; 7 mesecev 800 do 900; 8 mesecev 1000 do 1200; 1 leto 1200 do 1420; nad 1 leto 3400 kron.

— g Dohodki carine. Beograd, 5. oktobra. (Izv.) Dohodki carine v letih 1920/21. so bili sledeči: a) uvoz 499.074.804; b) izvoz 285.688.755; c) izredni dohodki 1.549.160 dinarjev. Celokupno 786.312.71 dinarjev. Največje dohodke izkazuje mesec januar: 77.205.854 dinarjev; najmanjše pa mesec julij: 31.381.534 dinarjev.

— g Nemške lokomotive. Na račun vojne odškodnine bo Nemčija do 15. tm. poslala 25 lokomotiv in 2000 tovarnih vagonov.

— g Poročilo o semenih. Trgovina s semeni kaže le malo izpremembe. Kupčija poteka mirno, če tudi ne brez vsake živahnosti. Izkušnje, pridobljene vsled navedenja v zadnji sezoni, povzročajo, da se trgovci ne more odločiti k nakupu; bistveni vzrok pa je tudi nesigurnost na deviznem trgu. Orna detelja nove letine se ponuja doma, iz Češke, Italije in Francije v tako lepi kakovosti, kot je že davno nismo videli, ker je vsled dolgotrajne solne vročine posebno dobro dozorela. Da bi se pa radi tega sklepalo na veliko in dobro letino, bi bilo pre naglajeno; celo Českoslovaška, ki je zopet ukinila svoje izvozno prepoved, postavlja na izvoz tako težkajoče pogoje, da se bo le ta vzdržal samo v omejenem obsegu. Očitno je pripravljen, da pride letošnji pridelek radi velike suše preje do mlatve in da ne bo preostalo za poznejše nikakih zaloz. Po vsestranskih poročilih se sploh doždeva, da ne znaša pridelek nič več kakor eno tretjino do polovice polovice pridelka prejšnjega leta. Glede Lucerne sta Francija in Italija nekoliko popustili v svojih zahtevah; radi povišanja deviz pa vsled tega ni nastala za našo trgovino nikakva ugodnost. Tudi naša domača lucerna je lepega zrna ter se obeta večji pridelek kot se je prvotno pričakovalo. Za in karnatko, ki se je že posejala, je le malo zanimanja, povpraševanje po travnih semenih pa zelo stanovitno.

— g Izkaz Merkurjeve posredovalnice v Ljubljani. Sprejme se: 3 knjigovodil, 1 kontrolist, 2 poslovođja, 9 potnikov, 6 skladiščnikov, 8 pomočnikov mešane stroke, 6 pomočnikov železniške stroke, 7 pomočnikov manufakturne stroke, 3 pomočniki špecerijske stroke, 3 pomočniki modne in galanterijske stroke, 7 kontrolist, 6 blagajničark, 14 prodajalk, 11 učencev in 3 učence. Službe išče: 3 knjigovodil, 1 kontrolist, 13 kontrolistov, 7 poslovođj, 1 potnik, 10 skladiščnikov, 25 pomočnikov mešane stroke, 3 pomočniki železniške stroke, 3 pomočniki manufakturne stroke, 11 pomočnikov špecerijske stroke, 36 kontrolist, 10 blagajničark, 36 prodajalk, 12 učencev in 11 učenk. Posredovalnica posluje za delodajalce in člane društva brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini. Gg. trgovce prosimo, da se pri nastavljanju trgovskega in drugega osoblja vedno poslužujejo naše posredovalnice, ki bo skušala željam kar najnatančneje ustreči.

— g Obnovitev trgovskih pogajanj z Nemčijo. Kakor doznava Berliner Tageblatt, so se trgovska pogajanja med Nemčijo in Jugoslavijo zopet pričela dne 2. t. m.

— g Nove tržne cene v Mariboru. Velovsko meso I. 22 K, II. 20 K, III. 16 K, telečje meso I. 18 K, II. 16 K, prečiščeno meso 32 K, sasto 44 K, slanina sveža 42-48 K, prekajena 50 K, mast 80-82 K, prekajeno 46-52 K, goveje obisti 20 K, jetra 10 K, telečja jetra 16 K, svinjska jetra 16, obisti 20 K, goveje kože 30 K, kotske 350 do 400 K, (komad), piščanec 30-50 K, kosa 50-60 K, raca 40-50 K, gos 80-100 K, krapi 20-25 K, helice 12 K, ščuke 25 do 30 K, raki 1-2 K, maslo 80-100 K, mleko 6-7 K, jajca 3-4 K, jabolka I, 12,

II. 10, III. 7 K, češplje 16 K, grozdje 10 do 18 K, kostanj liter 16 K, hruške 12-14 K, pšenica 11 K, rž 8-10 K, ječmen 10 K, oves 9 K, proso 9 K, koruza 10-15 K, ajda 8 K, fižol 10 K, leča 12-14 K, moka št. 0 18, št. 1 17, št. 2 16, št. 3 15, št. 4 14, kaša 12 kron, ješprenj 15 K, koruzna moka 11 K, ajdova moka 11 K, II. 16 K, kruh bel 45 kg 8 K, črn 50 kg 7 K, žemlje 5 kg 1 K, seno 620-660 K, slama 250-360 K, krompir 4 K, čebula 10 K.

— g Zamenjava starih avstro-ogrskih bankovcev v Dalmaciji. Beograd, 29. septembra (Izv.) Na večerajšnji seji ministrskega sveta je bila obširna diskusija o zamenjavi starih avstro-ogrskih bankovcev v prvi in drugi coni Dalmacije, kateri so bili Italijani izpraznili. Finančni minister je dobil pooblastilo, da izvede v teh dveh conah takojšnjo zamenjavo bankovcev v gospodarsko korist naroda. Zamenjava se izvede po sledečem ključu: a) do 100.000 dinarjev v razmerju 1 : 4, b) nad 100.000 dinarjev v razmerju 1 : 6. Državo bo ta način zamenjave veljal 70 milijonov dinarjev. Za tretjo cono ta relacija ne velja. V tretji coni so namreč Italijani nakopili velikanske množine vtihovaljenih avstrijskih bankovcev.

— g Novo tovarno za pile sta ustanovila brata Kolenc na Mirni. Podjetje je ustanovljeno na solidni podlagi, opremljeno z najmodernejšimi stroji po sistemu srednjeevropskih tovarnih vrst ter so zaposlena v tem podjetju samo strokovne, prvostanske moči. Poleg izdelovanja pil vseh vrst se bode tovarna pečala tudi z nasekanjem starih pil na novo ter bode postrežba z ozirom na strojni obrat točna in solidna, kakor bo tudi glede cen tovarna lahko konkurirala z drugimi sličnimi podjetji. Zopet eno novo podjetje, katero nam pripomore do osamosvojitve. Opozarjamo na oglas.

— g Cene sladkorja in špiritu. Iz Beograda javljajo: Dne 23. pr. m. se je vršila pri ministrstvu za trgovino in industrijo konferenca trgovinarjev sladkorja in špiritu, na kateri se je razpravljalo glede cen in prometa s sladkorjem in špiritom. Sladkorna kampanja je dobra.

— g Izvoz konj. Beograd, 3. oktobra. (Izv.) Ministrski svet je dovolil izvoz 2000 konj. Od tega kontingenta odpade na carinarnico v Gavgeliji 700, na Bitolj 400, na Gruž 200, na Maribor 400 in Rakke 300.

— g Trgovinska pogodba z Nemčijo. Beograd, 3. kot. (Izv.) Včeraj so se pričela pogajanja med našimi in nemškimi delegati glede sklenitve trgovinske pogodbe z Nemčijo.

— g Krompir stalno na trgu. Za stranke, ki kupujejo manjša množina krompirja do 10 kg, se bo razprodajal dnevno na Vodnikovem trgu od pol 8. do 10. ure dopoldne.

— g Mleko za Ljubljano. Mestna mlekarica prične poslovanje dne 5. t. m. Polnovredno mleko s 3-50% maščoba se bo razprodajalo zdej v sledečih podružnicah mestne mlekarne (ki so bile do sedaj privatne mlekarne): Josipina Brožič, Pred škofijo št. 21, Katarina Pistotnik, Pred škofijo št. 17, Katarina Kozole, Poljanska cesta št. 18, Ivana Vrh, Kopitarjeva ulica, Ana Cotman, Gradišče št. 10, Antonija Lotrič, Sv. Florijana ulica št. 7, Marija Arlt, Kolo-dvorska cesta št. 159, Franc Svetel, Tržaška cesta št. 5, Josipina Eržen, Kongresni trg št. 19, Marija Meglič, Sodna ulica. Nove podružnice se bodo še ustanovile. Vse stranke, ki želijo, da se jim mleko donša v lombiranih mlečnih steklenicah na dom, naj to takoj pis-meno javijo na mestno tržno nadzorstvo, magistrat, ali pa v eni izmed podružnic mestne mlekarne v Ljubljani. Mleko se bo donšalo po želji ob vsaki uri. Vsi javni in privatni zavodi ter restavracije naj naroče mleko direktno v mestni mlekarini. Vojška ulica št. 10 (pri belgijski vojašnici). Vsi pogoji glede dobavljanja se akceptirajo.

Gledališče.

Požar strasti.

Režiser mora na odru seveda živahnost primerno zaokrožiti. Če pa sam igra eno glavnih vlog, nima časa za take važne momente.

Sveda — kdo naj bi bil prevzel Rogozovega Guša, če ne ravno Rogoz? Je danes — izvzemši Putjo — naš najboljši igralec. Njegov moški, včasih nosljajoci in malo hripavi organ je zlasti za intrigante zelo primeren. Guša si lahko mislimo tudi drugačnega, bolj primitivnega v vnanosti, s ploščatim nosom, debelima ustnoma, z opičje oblikovano čeljustjo (prognatizem), debelimi loki nad očmi kratko ostrizenimi lasmi, ki pričenejo skoro pri obrvih. A tudi Rogozov rdečbradi Guša z ostrim profilom je mogoč. Igral je, kakor zna take vloge med našimi in Rogoz igrači.

Tudi drugi so svojo stvar dobro naštevali; celo Danilo ni preveč suflerja na usesa vlakel. Njegov Ilarija je bil vobče prav dober. Le v prvem dejanju sem se bal, da bo igral mimo vloge, ker bil je preveč koleričen in kdor igre ni že preje videl ali bral, je moral misliti, da je ta Ilarija svojeglaven kmet, ki se za vsako ceno tožari. Moral bi bil že izpočetka govoriti bolj v vdanomerjenem tonu, pripovedovati krivico, ki mu jo Guša dela na polju, z resignacijo, ne z jezo. Potem šele bi bilo prav vidno, da se je le v skrajni stiski oddobil za to, naj reši sodnija, česar z Gušo absolutno ni mogoče mirno poravnati. V poznejši igri pa se je Danilo prav dobro razvil v pesnikovem smislu.

Ilarijevega sina Iljo je igral Dre-novec primerno in dostojno; vloga ni-ma nič zanimivega in hvaležnega. Bivšji dijak Mirko, ki se je iz ljubezni do grude zopet pokmetil, je bil Peček. Privikrat sem spoznal, da zna Peček tudi počasi govoriti in to me je razveseljilo. Malo več karakterizacije bi bil smel še dati tej vlogi; premajhen je bil razlo-ček od navadnega kmetkega fanta. Mirka smatrajo vsi vaščani za nekaj višjega, ker je študiral človek. Sentence govori včasih, a so se premalo podčrtavale. Besedo volk (izgovorjeno vauk) se je pa sljalo le vauk, dasi je važna, ker Mirkov odgovor na Gušino vprašanje, kdo ima prav (Mirko se iz-makne in pravi: »Volk narava...« v gozdu namreč tuli volk), naj nam ozna-ča vse mišljenje tega naturfilozofa.

Gušinovega sina Ado je igral Ga-borščik jako dobro, bil je čisto podo-ben na vnanje in ravnotako po obna-šanju. Le če bi se kdaj naučil govoriti slovensko, namesto primorsko. Gaberščik je zaklet sovražnik vokalov, po-sebno če se vzburji: impuprr... mu te-če govorica in s tem si skvarja včasih marsikaj dober moment. Oton Župan-čič, župem, se zelo trudi s tem, da na-čuti naše igralce govoriti. A žanje ba-je malo uspeha. Med tistimi kmetji, ki so takoj izpočetka biji na odru, je bil tudi oni igralec — žal, da ne vem, katero ime imel je v igri, da bi dognal, kako se sicer piše — ki je zavilja tako groz-no po ljubljansko in skozi goltanec.

Pijanega gozdarja je igral Grego-rin s potrebno zarobljenostjo. Tudi druge manjše vloge, n. pr. sodnik (Ze-leznik), notar (Lipah), gozdni čuvaj Ločnik, slepec (Kovič) itd. so bile dobro ali vsaj dostojno zasledene.

Med ženskami je bila daleko naj-boljša Borštnikova kot žena dobrega Ilarije. Ona edina je prihajala hrva-skemu avtorju in lokalnemu koloritu igre (Slavonija) naproti s tem, da je govorila sicer čisto slovensko, ven-dar v onem širokem, zaviljajem tonu, ki je lasten Hrvatini in Srbu. Ima sla-vne spomine na zagrebški oder in njen hrvaški angažman je gotovo sovzrok, da zna tudi na slovenskem odru igrati hrvaško kmetico.

Sploh sem si ves čas mislil, kako je škoda za hrvaščino, da je odpadla. Igra se v izvrtno krasno čita. Če za-briše že dobra, polna slovensčina kolo-rir te igre, kaj šele slovensčina neka-terih naših igralcev in njih brezro-šančno, plosko govorjenje. Ali ne bo nobenega izhoda iz te nekultivirano-sti glasu? Nikdar? Za 40 let še jaz vem, da je vedno ista; s par izjemami — Borštnik, Verovšek in še kateri. Vse drugo pa kakor takzovane neme gosli, t. j. čez desko brez resonančne votline napete strune. Ne očitam ose-bno, le stvarno; saj igralci niso krivi, da niso našli doma nobene šole za take stvari. Opozarjam le, proseč, naj si vsak skuša popraviti sam, kar mu je še mogoče.

Prav dobro je bila tudi ciganka Ju-vanove. Epizodna vloga. Gospe Dani-lovi pripadajo večkrat jokave vloge nesrečnih žen. Zeno Guše, terorizira-no od moža in sira, je igrala s primer-nimi rekviziti solznosti in ganljivega tarmanja. Ni to vedno posebno hvalež-no, ker zmudi poslušalca in gre na živ-ce. Dobro zna Danilo va te stvari, a rajši jo gledam v drugih vlogah; v »Bobrovem kožuh« sem si mislil: Bo-lje in verjetneje ne bi igrala vloge na-vihane nazvi — poštenjakinja nobena igralka v Evropi. Če bi znal Gerhart Hauptmann slovensko, bi imel rad, da bi Danilovo videl v oni vlogi. Edino, kar mi v Kosorjevi igri ni bilo od Da-nilove ljubo, je bil njen zakrik, ko je zagledala zadavljenega moža. Ko se mu je počasi bližala, tresoč se, sem si matematično izračunal: Ko bo čisto pri-njem, bo pa (obligatno) zakričala. (Oh, da bi vsaj ne!) In je zakričala. To je. Koker sicer prednjal v igri, toda — preobčajno je že na odru za take pri-like in nobeno nasilje bi ne bilo, če bi igralka svojo prepredenost izjemoma označila manj občajno, a vendar

pretresajočo. Hvalabogu, da ni avtor predpisal, naj zakriči Mara še huje, ko zagleda tudi zadavljenega sina. Mož jo je brutaliziral, sin edinec je ma-teri ponujal batine — no, žalost nad smrtjo dveh takih se da že tudi dru-gače izraziti.

Nevesto Ružo je igrala gospodinja Danilova. Imela je le en večji prizor, in tega je dostojno opravila. Za ta prizor, kjer opusje svojega obrekovalca, bi bilo treba igralke, ki ima več tragič-nih akcentov.

Opozarjam še na to, da je gledali-šče premajhno za tako močno vporab-ljanje glasov, kakor se včasih vrši. Tu-di Rogoz je bil včasih preglašen v afektu. Hija tega ne prenese in bole usesa. Nasprotno se pa navadna govorica včasih izgubi v nejasnost. Menda je avditorji prekretek za širino odra in akustika ni povsem dobra.

Kdor bo tole čital in iz tega nema-ra posnemal, da se je slabo igralo, me pa ni pojmil. Igralo se je dovolj za-okroženo, z vidnim veseljem in pridno študirano. Neskladnosti, o katerih sem govoril, leže najbolj v zgodovini in po-stanku vsega našega igralstva in se bodo poizgubile polagoma. Mora se pa nanje kazati, da jim igralci ne ostane-jo večno zvesti in jih občinstvo ne smatra za neizvežbano zlo, ki spada h gledališču kakor blato k deževnemu vremenu. M. Z.

Boris Godunov.

Letošnja operna sezona v Ljubljani se je pričela z ruskim delom. O vsebini opere in glasbenem stališču nje kom-penista Musorgskega in nje predelavca in instrumentatorja Rimskega-Korsak-ova so naši dnevniki in Gledališki list izčrpano poročali pred prvo pred-stavo. Zeleti bi le še bilo, da bi se za operno sezono zanimalo še naše trgo-vine z muzikalijami ter preskrbele o pravem času vsaj klavirske prireditve oper, ki so na vzporedju. Glasbenikom in učencem konservatorija bi bile g-tovo dobrodošle.

Pri pultu je bil g. Rukavina, režiser g. B. Putjata. Opera je skrbno pripravljena v vsakem oziru, ven-dar je videti v kratinah naroda, zlasti v nekaterih slikah nekaj lesenega, mar-ionetnega. N. pr. beg Griške in vse, kar je z njim v zvezi, je nenaravno ne-remičen. Prva slika je premalo resna, preveč svetla. Spominjam se prve slike v municipalnem gledališču v Trstu, kjer so dajali »B. Godunov« v resnici vzorno, ki je bila v polutemi in je mor-da zaradi tega vplivala globlje. Sploh je ves prvi del, oziroma prvi večer (4 slike), bil nekam mrtve, medel, česar je sveda nemalo kriva opera sama. Običajno se »B. Godunov« ne trga na dvoje, kar je v mnogih ozirih zlasti za publiko neprijetno, n. pr. dvakratna stopnina, strgano dejanje, zmanjšano zanimanje po prvem delu itd. Lahko se da opera v enem mahi; treba le okrajšati sila dolge pavze, izpustiti morda brezpomembno sličico z Marino in ženskim zborom, pospešiti semtertja tek dejanja, pa bi se vse končalo najkas-neje v štirih urah.

Oprema opere je kar najrazkošnejša. Novi kostumi, nove dekoracije in kar je še zraven. Vse krasno, bogato! Pa tudi ne stane menda mnogo menj od pol milijona, kar najbrž ni po naših že-pih. Sodeč po napol prazni hiši se je naše občinstvo silno ohladilo. Ali nima smisla za resne prireditve, ali pa je moré dokaj visoke cene prostorov. Vse-kakor zasluži »B. Godunov« živjčesga zanimanja.

V pevskem oziru moramo biti za-dovoljni. Glavnih vlog v operi pravza-prav ni. Vse so skoro enakovredne, naj-važnejši bi bil še zbor, ki je pa pri prvi predstavi bil večkrat nesiguren. Upoštevati pa moramo zares izredno težke zbre in prvo vprizoritev. Priporočal bi zboru naravnost kretnje, kakor že omenjeno. Ogibati se treba tudi pretiravanja in karikiranja.

G. Lev ar me je zadovoljil po-veem. Zdržan v petju, naraven povsodi, resničen Boris Godunov. Zelo dober je Pimen (G. Zathy). Nov za naš oder je g. Sovilski (Sujski). Kaže se, da smo z njim pridobili za temprsko par-tijo krepko moč. G. Kovač (Grigorij Otrepev) je najboljši v parku Sando-mirskega gradu, drugje pa mu vloga ne pripušča, da bi se razmahnil, razvil. Blaznik (g. Truhovič) je svojo vlogo pogodil izvrstno; Zupan in Mohorič (Varlam in Misajil) pa naj bi bila bolj surova, gruba, zlasti Zupan mora biti silnejši. On rad menja značaj svojega glasu, kar tu ni na mestu. In zopet nastane vprašanje: biv ali bil? Zlasti se to občuti pri petju. Predvsem treba doslednosti. Če pojo tako solisti, naj poje še zbor! Telesnemu bojarju, Svodeckemu in Černikovskemu ni kaj posebnega reči. Gna. Thierryjeva (Marina) je prekrasna moč, skoroda ne-nadomestljiva sila našega v ženskem pevskem materialu sicer bolj skrom-nega odra. Nove so menda Kalouskova, Kalinova in Smolenskaja (Fjodor, Kse-nija in dojilja), o katerih valed neznat-nih vlog ne morem še ničesar reči. Sli-ka v Borisovem domu je bila živahna, sicer nekoliko temna, zabrisana, ven-dar vobče zadovoljna.

V sandomirskem parku se je luna začela mrzlično tresti, naka je nena-doma izdihnila; sicer pa moram osvet-ljenje na odru pohvaliti.

Orkester, čegar lesena in kovin-ska pihala so izvrstna, je na nekaterih mestih prešerno predonel pevce, kar gotovo ni greh Rimskega - Korsak-ova, najboljšega, ne samo slovenskega, ne-go svetovnega instrumentatorja in oper-nega komponista. V splošnem pa se nad orkestrom in dirigentom nikakor

ne morem pritožiti, nasprotno: želel bi enake sigurnosti, plastične izrazi-tosti tem, skrbno idealne itd. vsledkar. Mesto kovinskih plošč, ali celo najniž-jih tonov klavirja treba nabaviti uga-šene kovinske votle palice, kar bi dalo n. pr. nad vse originalnemu zvonjenju pri kronanju Borisa itd. krasnejšo, sil-nejšo barvo. — d.

Drž. investicijsko posojilo.

Podpisovanje državnega posojila.

Mnogo denarnih zavodov je na-prosilo finančno ministrstvo, naj se jim dovoli še nadaljno podpisovanje državnega posojila, ker vsled obilice podpisov še niso mogli končati svojer-za posla. Finančno ministrstvo je tej prošnji ugodilo in dovolilo, da se more vršiti podpisovanje posojila do vključno 15. t. m.

O pomenu in potrebi tega posojila se je pisalo že toliko, da je vsakemu znana njegova svrha. Z zadovoljstvom se more konstatirati, da je investicijsko posojilo v zadnjih dneh našlo vedno več umevanja. To je uzadovoljiva či-njenica in znak treznega razumevanja dolžnosti napram državi. Po doseda-njih rezultatih, ki so znani sindikatu denarnih zavodov, se more reči, da je podpisovanje približno uzadovoljivo. Definitivni rezultati se bodo mogli raz-glasiti še le po 20. t. m.

Denarni zavodi, pri katerih se vrši podpisovanje državnega posojila, naj čim prej zaključijo žurnale podpisov do 30. septembra in naj jih takoj poš-ljejo sindikatu.

PODPISUJTE DRZAVNO POSOJILJO!

V Srbiji se dobro zavedajo, kaj je lastna narodna država, zato tek-mujejo trgovci, podjetniki, priva-tniki in društva v tem, kdo bi pod-pisal večjo svoto za državno poso-jilo. Do 1. t. m. je sama Srbija po-dpisala okroglo pol milijarde kron državnega posojila. Pri nas si ljudje še niso na jasnem kaj pomenja za-nje narodna država, zato tudi pri nas še ni tako razvita požrtvoval-nost za državo in njene potrebe, kakor v Srbiji. Zato tudi podpisi za državno posojilo niso pri nas tako zadovoljivi, kakor v Srbiji, čeprav je v zadnjem času opaziti razvese-ljivo dejstvo, da se je tudi že v tem oziru mnogo proukrenilo na bolje. Priznati moramo, da so se tudi pri nas podpisale prav izdatne svote in da so se v tem oziru v prav lepi luči pokazali zlasti srednji stanovji. Pogt-šamo pa med podpisovalci državnega posojila podjetja in ljudi, ki imajo milijonske dohodke in ka-terim je prav Jugoslavija pomagala k blagostanju. Te pozivamo, da store svojo državljansko dolžnost! Pri tem jih opozarjamo, da beleži naše časopisje vse tiste, ki so se gle-de posojila odzvali pozivu države, ko bo pa zaključeno podpisovanje bomo pa objavili tudi one, ki so ostali gluhi na poziv domovine, da si žive v razkošju in izobilju ter raz-polagajo z milijoni. Glede teh bo-mo predlagali, da se jih država do-bro zapomni za slučaj, ko bodo iska-li njene podpore in pomoči. Kdo sedaj ne pozna države, ne more zahtevati, da bi ga poznala država takrat, kadar jo bo potreboval.

— Napredna akademska omla-dina za državno posojilo. Napredno akademsko društvo »Jadranc« je podpisalo 4000 K 7% državnega in-vesticijskega posojila. Društvo ju-goslovanskih tehnikov v Ljubljani pa 10.000 K.

— Split za državo. Mesto Split in okolica sta podpisala do 1. t. m. nad 20 milijonov kron državnega investicijskega posojila.

— Officirski zbor dravskega artilerijskega polka je podpisal 23 tisoč dinarjev državnega posojila.

Zbirajte znamke

Jugoslovensko Matice!

Darila

— Iz šentpeterskih podružnic Družbe sv. CM. Pišejo nam: Deputaci-ja šentpeterskih podružnic družbe sv. CM., obstoječa iz predsednice ženske podružnice ge. Mihaela Segove in pod-predsednice ge. Ludvikove ter pred-sednika moške podružnice g. V. Rohr-manna je izročila g. ministru, kraljeve-mu namestniku Ivanu Hribarju povodom njegove 70letnice pri čestit-nem sprejemu diplomo 70. kamnov te družbe. — Poleg že objavljenih daril so nadalje darovali za jubilejne kamne dr. Tavčarjeve in Ivan Hribarjeve 3000 kron Centr. vnovčevalnica za živno po 400 kron: Tvrda Grčar & Mejač, P. Magdič, lesotrtze Medič, Janko Predo-vič, Bogdan Pupoac in Slovenska banka. Po 200 kron: major Colarič, Fran Derenda, E. Gabrenja, C. Ha-mann, J. Kete, Kmet & Komp., Julie Meini d. d., Rosmann & Tschurn, An-ton Škof, Hinko Stancer in Josip Turk. Med nabiralčicami in nabiralci je nabrala največ prispevkov od ženske podružnice ga. Kržmančeva (13.850 K), od moške podružnice pa g. Rohrmann (23.400 K). Živelci ti vzgledni podruž-nici!

Dneve vesti.

V Ljubljani, 5. oktobra 1921.

— Vprašanje medicinske fakultete v Ljubljani. Dodatno k včerajšnji naši vesti o ukinitvi medicinske fakultete v Ljubljani smo prejeli potrdilo ljubljanskega dopisnega urada poročilo, da je ministrski svet pri razpravi o proračunu ministrstva prosvete diskutiral tudi vprašanje o zmanjšanju števila fakultet. Poročilo pravi med drugim, da se je v vladi pokazalo razpoloženje, da se za zdaj ne odprejo 3 medicinske fakultete, ker bi njihovi izdatki znašali toliko, da bi se proračun prosvetnega ministrstva ne mogel zmanjšati. Zato misli vlada, da bi obdržala samo eno medicinsko fakulteto, in ker se smatra, da je medicinska fakulteta v Zagrebu za to najbolj pripravna, se bo obdržala, došim se bosta fakulteti v Beogradu in Ljubljani ukiniteli. Kakor nam danes javlja naš beogradski dopisnik, to vprašanje še ni definitivno rešeno.

— Dr. Mihajlo Pupin v Ljubljani. Znan naš učenjak, glasoviti elektrotehnik g. dr. Mihajlo Pupin, profesor na kolumbijskem vseučilišču v New Yorku, prispe je dni na povratku v Ameriko v Ljubljano. V pismu, ki ga je poslal svojem prijatelju pravi: »Nikoli še nisem bil v Ljubljani, a srce mi želi, da jo vidim.« Dr. Pupin bo prenočil v Ljubljani, si ogledal ljubljanske znamenitosti ter odide potem preko Kranja na Bled, kjer je bil nedavno tega izvoljen za častnega občana. Vest, da ga je Bled izbral za svojega častnega občana, ga je silno obradovala. V pismu prijatelju piše o tem tako: »Telegram, s katerim sem bil obveščen, da me je Bled izbral za častnega občana, me je silno razveselil, ker mi ta novost dokazuje, da me vsaj nekdo v Sloveniji ima rad, kakor jaz ljubim vso Slovenijo in kakor sem jo imel rad vsekar. Čutil sem se kot mladenič, ki je ob koncu koncev in po dolgem čakanju dobil ljubavno pismo od dekleta, v katero se je zaljubil, kakor mu pa ni nikoli pokazala, da tudi ona deli ona nežna čustva, ki njemu napolnjujejo srce in dušo.« Kdo je dr. Mihajlo Pupin in zakaj ga je izbral Bled za svojega častnega občana? Dr. Mihajlo Pupin je tovariš in prijatelj bivšega predsednika Združenih držav Wilsona. Kot tak si je pridobil velike zasluge za našo narodno stvar pri mirovnih pogajanjih v Parizu. On je bil tisti, ki je neprestano vplival na Wilsona, da se je zavzemal za Jugoslovence. Znano je, da so Italijani pri mirovnih pogajanjih zahtevali zase tudi Bleško kotlino. Da je niso dobili, je zasluga dr. Pupina, ki je pregovoril Wilsona, da se je z vso energijo uprl tej zahtevi. Da je danes Prekmurje naše, je tudi to zasluga Pupinove zasluge. Ako smo prav informirani, je pod Pupinovim vplivom ameriška delegacija na mirovni konferenci predlagala, da naj Jugoslavija Koroško okupira in upravlja 8 let in šele po preteku te dobe bi se naj na Koroškem vršil plebiscit. Zakaj je ta predlog, ki je za nas gotovo ugoden, prepadel, nam ni znano. Vsekar si je dr. Pupin ne samo kot učenjak svetovnega glasu, marveč tudi kot politik pridobil za naš narod neprecenljive zasluge, zato ga že vnaprej od njegovem prihodu v Ljubljano in Slovenijo iskreno pozdravljamo.

— Zahvala. Vsem, ki so se me o priliki mojih dveh štiridesetletnih spominjal kakorkoli ter mi ustno ali pismeno čestitali se najskrenejše zahvaljujem. Janko Drol.

— Prvi slovenski župan v Brežicah. Iz Brežic nam pišejo: Boj radi občinskih volitev je končan. Vsi sloji meščanstva so se odzvali narodnemu klicu ter volili po vrsti slovenskega meščana. Iz svoje srede so si izvolili za župana g. dr. Josipa Zdolška, moža kremenitega, narodnega značaja, ki si je v kratki dobi pridobil srca vseh slojev. Vlado komisar g. dr. Vidmar je zaoblubil prvo slovensko občinsko starišinstvo. S krepkimi in navdušenimi besedami je opozarjal nove odbornike na žalostno preteklost mesta Brežice v narodnem oziru, ter jih pozval, da častno in dosledno varujejo sedanji narodni značaj, v čast in korist ne le ožjemu meščanstvu, temveč vsi naši domovini. — Za soboto dne 1. oktobra je bila napovedana prva občinska seja. Mesto je bilo v zastavah. Ob pol 8. se je ob sviranju sokolske fanfare iz Krškega pod vodstvom brata Josipa Pfeifferja napotilo meščanstvo v številnem sprevodu s lampjoni in bakljami pred mestno hišo. Vrli pevski zbor iz Dobove pod vodstvom g. Vadjnala je zapel pozdravno pesem: »Slovenec, Srb, Hrvat, naka je g. Umek v imenu slovenskega meščanstva pozdravlja prvega slovenskega župana g. dr. Josipa Zdolška. Gospod župan se je z balkona občinske hiše zbranim občinstvu zahvalil za izkazano mu čast in zaupanje ter zagotavljal, da hoče s novizvoljenim starišinstvom na čelu mesta Brežice storiti vse, da se oddolži izkaznemu županu. Izvajanjem g. župana so sledili gromoviti zdravni v živio - klici; sokolska fanfara je zalagala narodne himne. Dobročanci pa so zapeli »Ubje«. Med velikim navdušenjem se je pomikal spreved okoli po mestu do Narodnega doma, kjer je prijateljski sestank meščanov in okoličancev zaključil lepo in pomembno slavo. Omeniti moramo, da se je slavila udeležila še Sokol Brežice z naraščajem, požarna bramba z načelnikom g. Poljanškom, deputacija sokolstva Rajhenburg, Krško, Krška vas

in Čatež. Salonski orkester pod vodstvom velezašlužnega g. kanonika Mešičke je skrbel pri prijateljskem sestanku za lep večer.

— Iz Krškega. Notar Hubert Zavržnik, dosedaj v Višnji gori, se 1. oktobrom pričel posloovati na novem službenem mestu v Krškem.

— Signaliziranje požarov v Ljubljanskem mestu. Mestni občini se je posrečilo dobiti od vojaške uprave dva topa, s katerima se bodo oznanjevali požari v ljubljanskem pomerju. Ker je bilo topa v ta namen posebej prirediti, je preteklo dalj časa, da se je to izvršilo. Od poteka naprej pa bo požarni čuvaj na ljubljanskem gradu s topovskimi streli naznanjal požar in sicer bo oznanil požar v Spodnji Šiški ali na Barju z enkratnim topovskim strelom, v ostalih delih mesta pa z dvakratnim, kar naj občinstvo blagohotno vzame v znanje. V petek popoldne med 13. in 14. se bo vršilo poskušano streljanje, na kar občinstvo se posebej opozarjamo, da se ne bo begalo.

— Veseljačenje. Ze lansko leto smo bili proti brezumnemu veseljačenju, ki se je razpaslo po Ljubljani. Mislili smo, da se bodo letos ljudje, ki so draginja priklopila do vrhuna, vsaj nekoliko jateznili. Motili smo se. Zopet se nam napovedujejo na vseh koncih in krajih zabave in plesi, kakor da bi ljudje živeli od plesa in zabave, a ne od dela. Ne moremo odobravati predvsem, da naša mladina, čim se je prišel šolski pouk, že misli na zabavo in ples. Včasih je Ljubljana plesala samo v predpustu, danes pa se nam napovedujejo po vrsti plesne zabave že v oktobru, ki bodo trajale, kakor lani, nemara do maja in junija. Kako trpi pri tem šolski pouk, koliko denarja se pri tem potroši, vedo samo učitelji, profesorji in roditelji. Umestno bi torej bilo, da proti temu brezumnemu veseljačenju s vse energijo nastopijo v prvi vrsti vsi ti faktorji. Priporočamo mladini, da se zabava in igranje razvedrila, odločno pa smo proti temu, da bi bila zabava najvišji cilj, kateremu bi bilo podrejeno vse drugo — tudi delo. Ne najprej delo, potem zabava! Ne prestano tožimo, da nas čaka silno delo, ako hočemo osvoboditi svoje podarjene brate okraj avstrijskih in italijanskih mej. Ali bomo te osvobodili s plesi in zabavami? Pač rano s trudopolnim in požrtvovalnim delom! Zato je naš naravnost čudno, da odvarja kolo letošnjih plesov že v oktobru baš primorska mladina, o kateri bi pričakovali pač nekoliko več smisla za obupen naš narodni položaj. Korotan in Primorje čedita pod težkim tujim jarmom, naša mladina pa pleše in veseljači, mesto da bi delala in se pripravljala, da izbavi to našo zemljo izpod tujčeve pete! Kam plovemo?

— Dogovor glede telefona med Jugoslavijo in Češkoslovasko. Iz Beograda javljajo: Po dogovoru, sklenjenem med Češkoslovasko in Jugoslavijo znaša telefonski pogovor v prvem pasu 14:50 dinarjev, v drugem 13:50 dinarjev. Za sedaj je dovoljen telefonski promet s Češkoslovasko samo med postajama Ljubljana in Zagreb. Ko bodo dovršena dela na telefonski progi, ki vodi preko Madžarske, bodo dovoljeni telefonski razgovori tudi med Beogradom in češkoslovaskimi telefonskimi postajami.

— Brzojavne in telefonske pristojbine v inozemskem prometu. S 1. oktobrom t. l. je kot enakovrednost franku določenih 6 dinarjev ali 24 Kron. Od tega dne naprej je torej plačevati pri vseh inozemskih brzojavah in telefonskih pristojbinah za vsak frank ali del franka štirinajst znesek v dinarskih, oziroma štirinajstkratni znesek v kronski veljavi. — Brzojavne pristojbine v »Pristojbeniki za inozemstvo« (Služb. list 18/1921) bo od 1. oktobra t. l. naprej treba pomnožiti s 24, da dobimo pristojbino v kronski veljavi. Pristojbina za Avstrijo, Italijo in Madžarsko je torej 18 cent. = 108 din. = 432 kron, za Češkoslovasko in Nemčijo 25 cent. = 150 din. = 600 kron od besede itd. — Telefonski pogovori: Ljubljana - Praga 350 Fr. = 21 din. = 84 kron; Maribor - Graz, Ptuj - Graz 2 fr. = 12 din. = 48 kron; Celje - Graz, Zidani most - Graz 3 fr. = 18 din. = 72 kron; Ljubljana - Graz, Maribor - Wien, Zidani most - Wien, Celje - Wien, Ptuj - Wien 5 fr. = 30 din. = 120 kron; Ljubljana - Wien 3 fr. = 36 din. = 144 kron za enoto pogovora.

— Državna trgovska akademija v Ljubljani. Pouk v I. letniku trg. akademije se prične v petek, dne 7. oktobra ob 8. uri zjutraj. (V poslopu tehniške srednje šole, II. nadstropje levo). Početek pouka v II. letniku, ter pričetek predavanj na abiturientnem tečaju bo razglašen pozneje v listih. Ravnateljstvo.

— Stavbišča v mestu. Izmed večjih stavbišč, ki leže še odprta v sredini mesta, je omeniti pred vsem ono kmetijske posejavnice za ljubljansko okolico, ki leži ob Dunajski cesti in parceli J. Selovina ter Zeschkovih dedišcev ob Miklošičevi cesti. Kakor čujemo, bodo zadnji dve stavbišči kupili zavodi »Začasnih pokrajinskih zavod za nameščanje«, »Delavska zavarovalnica zoper nezgode« ter »Okrajna bolnišnica blagajna«, ki si namenjajo zgraditi na tem prostoru skupno poslopje za svoje urade. Miklošičeva cesta bi bila zgoraj omenjeno zgradbo do Pražakove ceste zazidana. Kazila bi jo, kakor do sedaj, le odprta Unionsova hotela

stavbine družbe, kjer se ni respektiral regulacijski načrt za Ljubljano in pustilo zgraditi ob tej cesti pritično poslopje (Akademski dom), ki ne spada tja.

— Privatna stran. Ki so dne 28. septembra t. l. prenočile jugoslovenske profesorje, se prosijo, da se v svrhu poravnave računov zglašijo v petek, 7. oktobra od 2. do 4. popoldne v govorilnici I. drž. gimnazije (Tomanova ulica).

— Šentjakobska mesredna javna ljudska knjižnica izposoja vsak delavnik od pol 6. do pol 8. zvečer Vozarski pot 2, koncem Florijanske ulice, elektronično postajališče, najlepše slovenske, srbohrvatske, češke, ruske, nemške, italijanske, francoske in angleške knjižice. Vstop vsakomur prost.

— Posnemanja in priznanja v Ljubljani na Sv. Petra c. 33 je podpisal 3 zavarovalne police vsako po K 50.000 in sicer v korist Sokolu I, Sokolu II in Jugoslovanske Matici. Ta res rodoljubljen čin gosp. Čertaliča priporočamo vsem premožnejšim slojem v posnemanje.

— Pareka. V Mariboru se je poročil dne 1. t. m. g. dr. Vekoslav Vrhčič iz Gradač z gđ. Slavico Jankovičev, hčerko tamošnjega zdravnika in bivšega ministra gđa. dr. Franja Jankoviča. Bilo srečno.

— Trgatev na Slov. Stariju je že teden dni v polnem tiru, vinske gorice odmevajo veselja in vriskanja, težki tovori že vozarijo sladko novino v kleti vinskih trgovcev v mesta, splošna zadovoljnost glede sladkobe (do 20% in še več), kvaliteta kakor je že kmalu ne pomnijo, nezadovoljiva pa je kvantiteta — vzrok predolga suša, cene: 20—25 K po gostilnah 36—40 K, nihče jih ni dočel, prišlo so kar same. So pa tudi vinorodni kraji, kjer so toča, suša in peronospora vničili vse veselje do trgatev in do — cen.

— Nakup telefonskih aparatov. Ministrstvo za pošto in brzojave je sklenilo nakupiti večje število telefonskih aparatov za vso državo. Potreba nabave telefonskih aparatov se čimdalje bolj občuti, zlasti radi pomanjkanja prometnih sredstev. Samo v Beogradu in Zagrebu je 4 do 5000 zabeleženih predplačnikov, ki se radi pomanjkanja aparatov ne morejo vključiti v telefonsko omrežje. Ministrstvo za pošto in brzojave je svisalo pristojbino na 2000 do 2500 dinarjev, razen tega pa takega za instalacijo na 600 dinarjev. Kljub temu se telefoni čimdalje bolj zahtevajo. Računa se, da bi državna blagajna za kupljene telefonske aparate, s katerimi bi se omogočila instalacija telefonov 4 do 5000, predplačnikom samo v Zagrebu in Beogradu in naposled tudi ostalim v Ljubljani, Sarajevu, Skoplju in drugih mestih, samo v prvem letu dobila okoli 8 do 9 milijonov dinarjev na instalacijskih takсах in pristojbinah.

— Nočni brzovlak na progi Dunaj — Trst — Zagreb. Obratno ravnanje južne železnice objavlja glede vpljave nočnih brzovlakov na progi Dunaj — Trst — Zagreb juž. kol. Od 10. oktobra t. l. bodo vozili dnevno na progi Dunaj — Trst v zvezi iz Zidanega mosta v Zagreb (juž. kol.) D-brzovlaka po sledečem voznom redu: Odhod iz Dunaja 19:20, Gradca 0:21. Prihod Maribor gl. kol. 1:35, odhod Maribor gl. kol. 2. Prihod Zagreb juž. kol. 5:39, prihod v Ljubljano 5:03. Odhod iz Ljubljane 5:27, prihod Trst 9:35. V obratni smeri odhod iz Trsta 19:45, prihod v Ljubljano gl. kol. 0:05. Odhod iz Ljubljane gl. kol. 0:40, odhod iz Zagreba juž. kol. 0:02. Prihod Maribor gl. kol. 3:50, odhod iz Maribora gl. kol. 4:21. Odhod Gradca 5:45, prihod Dunaj 10:55. Privrkat vozi imenovan brzovlak v smeri Dunaj — Trst — Zagreb juž. kol. v ponedeljek, dne 10. oktobra. V obratni smeri privrkat iz Trsta v torek, 11. oktobra in privrkat iz Zagreba juž. kol. v sredo 12. oktobra. Ima I, II. in III. razred in en spalni voz na progi Dunaj — Trst, in en spalni voz Dunaj — Zagreb juž. kol.

— Veliki uspeh prirediteljev »Jugoslovanske Matic« na Bledu z dne 14. avgusta. Zavedni Blejci in zavedni toviščarji so priredili na dan 14. avgusta t. l. več prirediteljev v korist »Jugoslovanske Matic«, ki so tako sijajno uspeli, kakor morebiti še nobena prirediteljev v Sloveniji. Čistega dobička je bilo doseženo 46.553 kron. To je pa predvsem zasluga požrtvovalnih dam, med katerimi so se posebno odlikovale srbske letoviščarke, ki so priredile turško kavarno. Na koncertu so sodelovale tudi naše umetnice gospe Irma Polakova, gospe Golja - Koblerjeva, gđ. R. Thalerjeva in kot deklamatorica gospe Sernečeva in gospodje Nikola Zec, Rad. Alaupovič in prof. Krauthl. Iskrena zahvala vsem Blejcem in vse priznanje požrtvovalnim letoviščarjem. Upajmo, da bo 14. avgust na Bledu stalno posvečen Jugoslovanski Matici in da bo prihodnje leto njegov uspeh še popolnejši. Na delo za našo Jugoslovansko Matico!

— Dijaški, dijakinjski. Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matic je izdal zelo lično opremljen »Dijaški koledar«, ki se priporoča vsem, tako zbog njegove bogate vsebine, ko zaradi njegovega namena. Dijaški koledar obsega popoln pregled vseh dijaških organizacij, natančno statistiko vsega slovenskega srednješolstva ter razne druge zanimive podatke. Srednješolcem bodo posebno dobro došle matematične formule, ki so zelo vestno in izčrpno sestavljene. Dijaški koledar stane 20 kron, pri večjih naročilih popust. Dijaški, dijakinjski, sejanje po koledarju in razširjanje ga, da bo prihodnje

leto dijaški koledar še popolnejši, pravi almanah slovenskih dijakov!

— Uradne ure na carinarnici v Ljubljani so od 1. oktobra do nadaljnih odredbe od 8. do 12. in od 14. do 17. Ob nedeljah in praznikih se ne posluje.

— Hišnim posestnikom in strankam v vdnost. Deželna sadruga dimnikarjev za Slovenijo v Ljubljani naznanja, da je ministrstvo za trgovino in obrt, oddelek v Ljubljani, z dne 26. septembra 1921 pod št. 6070, odobrilo povijanje cenika in sicer tako, da bo od 1. oktobra 1921 nadalje plačati za štedilnik z 1 kotličem in eno pečico za enkratno snajenje 6 K, štedilnik z enim kotličem in dvema pečicami 8 K, štedilniki v gostilnah in kavarnah itd. 12 K, štedilniki v zavodih in hotelih 24 K. Nadalje od pritrilnega dimnika 3 K in vsako nadaljnje nadstropje eno krono več. Vse ostale točke pa povisane za 50% na sedaj veljavni cenik od 30. septembra 1921. To v znanje in ravnanje hišnim posestnikom, strankam in dimnikarskim mojstrom. Ta cenik velja za mesto Ljubljana, Celje, Maribor in Ptuj. Za preostalo pokrajino v Sloveniji se je cenik v višini merti povisal, kar se bo naznanilo pozneje potom časopisa. — Načelnstvo.

— Korošci! Korošci! O priliki obletnice koroškega plebiscita se vrši v soboto, dne 8. oktobra t. l. ob pol 8. zvečer prijateljski večer v prostorih restavracije »Zlatorog«, Gosposka ul. Sodeluje tamburaški odsek »Bratstva«. V nedeljo, dne 9. oktobra se vrši izlet v Kranj, kjer se vrši ob 2. popoldan shod Korošcev v prostodih gostilne »pri Marjarku«. Na shodu govori med drugim prvobitni koroških Slovencev in bivši poslanec Franjo Grafenauer. Obenem pozivamo tudi na shod, ki ga priredi Gosposvetki Zvon na dan obletnice v ponedeljek, dne 10. oktobra ob 8. zvečer v dvorani Union v Ljubljani. Vabimo vse prijatelje Korošcev, osobito Primorce na čim številnejšo udeležbo!

— Gg. veterinarji se opozarjajo na razpis treh stipendij po 10.000 dinarjev za veterinarje, ki bi se hoteli posvetiti studiju bakteriologije in serologije. Razpis izide v 220. številki »Službenih novin«. Rok za vlaganje prošnje je do 20. oktobra.

— Obrtne nadaljevalne šole. Od poučene strani nam poročajo: Prizadetim krogom je znano, da se imajo obrtne nadaljevalne šole boriti z velikimi težkočami materialnega značaja. Letni prispevki lokalnih faktorjev in državne subvencije ne naraščajo v toliko izmeri, kakor raste draginja, učitelstvo pa zahteva leto za leto višje honorarje za pouk. Vse to provzroča naučni upravljalni težave in to tembolji, ker letošnji državni proračun še vedno ni ugotovljen in naučna uprava še ne zna natanko, s kakimi sredstvi bo razpolagala v tekočem šolskem letu. Zato naučna uprava ne more dati na mnogobrojna vprašanja, ki jej dohajajo v tej zadevi, točnega odgovora, dokler sama ne izve v koliki izmeri so njeni predlogi upoštevani v državnem proračunu. To velja v prvi vrsti za obrtne nadaljevalne šole, ki se nameravajo letos na novo otvoriti. Priporočati je dotičnim činiteljem, da počakajo s pričetkom pouka do tedaj, ko bo znan državni proračun. Glede ostalih, še obstoječih šol pa ni nobenega zadržka, da prično s poukom, kakor to določa njih pravilnik. Naučna uprava je uverjena, da se bo pri obojestranski dobri volji našel modus, ki bo zagotovil obstoj teh velevažnih učnih priredb za naš obrtni naraščal.

— Krompir za Ljubljano. Vse stranke se opozarjajo, da se v petek in soboto, dne 7. in 8. oktobra t. l. ne bo izdajal krompir, ker se ta dva dneva porabita za polnjenje skladišč, da strankam ne bo treba pri prevzemu krompirja čakati na dovoz s kolodvora, ki se vsed polnjenja krompirja v vrče ne more vršiti dovolj naglo. V ponedeljek, dne 10. oktobra se prične zopet redna oddaja krompirja. Strankam se ni treba bati, da bi krompirja zmanjkalo. Do konca tega meseca dobe vse stranke zanesljivo krompir.

— V Spodnji Rudinji pri Celju je dne 3. t. m. umrla v visoki starosti 80 let ga. Terezija Rupschl, tašča veleindustrija Petra Majdiča v Celju in odvetnika dr. Frana Rosine v Mariboru. Pokojnica je bila v vseh krogih splošno znana in spoštovana. Blag ji spomin!

— Popravek. V včerajšnjem uvodniku »Tisk s širokim obzorjem« sredi četrtakega odstavka se ima popraviti stavek: »Pretežno, politično odločujočo skupino v naših novinah tvorijo novinarji« tako: »Pretežno, politično odločujočo skupino v naših novinah tvorijo ne novinarji.« Potem imajo daljša izvajanja pravi smisel.

— Prenapolnjene ječe v Mariboru. Grozne posledice vojne so najbolj poznajo po — prenapolnjenih ječah. Mariborsko okrajno sodišče, nedavno pred vojno zgrajeno, je imelo za maksimalno proračunjenih stalež 230 jetnikov. Takoj po vojni so se pričele jetnišnice polniti in so dosegle že v prvem letu nadstalež do 400 vseh in tudi preko, torej nad polovico čez maksimalni stalež. Kljub temu, da je čez polovico normalno najnižji stalež, ker se večina obojenih isprosi odloga za nastop kazni poslm, so bile jetnišnice skoro ves čas prenapolnjene večinom a tatovi, vlomilci, šeparji in verižniki. Zadnje demonstracije v Prekmurju so že dodaj prinesle preko 60 jetnikov in toliko se jih še pričakuje. Politični jetniki v preiskovalnem stanju bi morali biti od drugih, zlasti od še obo-

jenih izločeni. To je zdaj nemogoče, vse pritožbe ne pomagajo nič. Kazalo bi politične jetnike internirati kje drugje in ne v sodnih zaporih.

— Tihotapstvo z valutami. Kakor je znano, je vlada v zadnjem času prepevedala svobodno trgovanje z valutami in devizami, ker je ta svobodna trgovina neugodno vplivala na stanje našega denarja. Ker je ta trgovina posameznikom in denarnim zavodom donajala lepe dobičke, skušajo le ti obiti vlado ne prepoved s tem, da nadaljujejo prepovedano trgovino s posredovanjem pošte. Na ljubljanski pošti so v zadnjem času zadržali na stotine pisem, v katerih se je hotelo tuje valute vtihotapiti iz naše države. Gre se za poskušeno tihotapstvo viznosu več sto milijonov. Pri pomnjanju, da so so pri tem izključno prizadete zagrebske banke. Afero preiskuje finančna oblast. V državnem interesu zahtevamo, da se ta preiskava izvede z največjo strogostjo in energično napravi konec manipulacijam, ki so največje krive, da se naš dinar na mednarodnem trgu ne more uveljaviti in okrepiti.

— Lisica na Gradu. Na Grad se je od nekod prikljutila lisica in si poiskala tamkaj svoj brol. Od tod poseča neženirano od belem dnevu hiše pod Gradom, kjer imajo perutnino. Ne preide ekoraj dan, da bi ne odnesla kakšno kuro. V čigav lov spada Grad in kje so ljubljanski lovci?

Kultura.

— »Jugoslovanska Njiva« br. 89 ima naslednjo vsebino: Zdenko Vernič: Jedinstvo i svijest jedinstva. — Dr. Mijo Radošević: Marxizam, Panslavizam, Jugoslavinstvo. — Dr. M. Hardovc: Iz povijesti ukrajinske revolucije. — Jugoslavenski pregled: Umjetnost; Nauka. — Slavenski pregled: Ukrajinski glasnik. — Listak.

— »Probudas«. V soboto, dne 8. t. m. ob 17^u uri se vrši na tehn. sr. šoli, v pritrilju št. 6 važen sestanek društvenih članov, pa tudi nečlanov, ki se zanimajo za društveni razvoj. Sklepalo se bo o nadaljni društveni organizaciji, o društveni šoli, o društvenem listu, itd.

— Najnovejše slovensko muzikalijske. Ravnokar so v tisku izšle nove, po Glasbeni Matici izdane muzikalijske: V pepe in črni noči, kantata za soli, zbor in orkester, zložil P. Hug. Sattner. Besedilo Simona Gregoriča. — In 10 samosplovov, zložil Josip Pavčič. Vsebina: 1.) Prvi poljub. (Pesem za sopran.) 2.) Uspavanka št. II. (za mezzosopran.) 3.) Vrabci in strašilo (za sopran.) 4.) Zvenica (za alt.) 5.) Serenada (za tenor.) 6.) Priplula je pomlad (za bas.) 7.) Dedek samonog (za bas.) 8.) Pastirica (za mezzosopran.) 9.) Čleban-Člefuž (za mezzosopran.) 10.) Kaj mi pravi ptiček (za sopran). Dobivajo se te skladbe v pisarni Glasbene Matic.

— Prvi tehniški koledar v kr. SHS. »Udruženje graditeljev kr. SHS izda — glasom sklope glavne skupščine v Ljubljani dne 1. maja 1921 — s prvim januarjem 1922 svoj prvi strokovni koledar v 5000 izvodih. Razven obširnega tehničnega dela bo ta prvi strokovni koledar naše kraljevine vseboval tudi inserate priznanih domačih, v to stroko spadajočih tvrdk. Sekcija Ljubljana je — kakor se nam poroča — razposlala mnogo tozadevnih okrožnic in javila, da se je tvrdkam v slučaju neprejemata takega obvestila v svrhu inseriranja obrniti na: Tajništvo, Gradščina 10/III., desno, od 2. do 3. popoldne.

— Kongres jugoslovanskih književnikov, ki se ga slovenski leposlovci udeležijo v kar največjem številu, bo dne 21. in 22. oktobra t. l. v Zagrebu. Podpisani odbor prosti, da bi mu slovenski udeležniki čimprej poslali svoj priglas. Kongresu sme prisostvovati samo tisti, ki je član kakera jugoslovanskega leposlovnega društva. Odbor »Društva slovenskih leposlovcev«.

— »Volški Glasnik« od 15. septembra vsebuje med drugim več člankov o pokojnem kralju Petru, anekdote iz njegovega življenja, več zanimivih slik, od katerih je tudi ena slovenska: Junakova smrt. Nadalje vsebuje predavanje podpolkovnika Gjurovičevca o naši narodni poeziji in njenem volškem značaju ter govor češkoslovanskega kapetana dr. Jehličke ob kraljevi smrti.

— Grafiška izložba v Bruslju. U toku ovoga meseca otvorit će se ova izložba na kojoj sudjeluje lijev broj i jugoslovanskih crtača Ex Libris-a i sline grafike. Od 10 izložitelja je u svemu 50 radova iz među kojih se ističu g. Saša Šantla, (Slovenec), i M. O. Gjurić, (Srbini), lekarski Ex Librisi, zatim I. Rocha, (Hrvat), tiskarski Ex Librisi, i Jakac Božidara, (Slovenec), 15 komada književničkih i bibliofilijskih Ex Librisa. Ko želi poslati, može na V. Rudla Ml. Boleslav (Češka), kako bi brojno mogli zastupati jugosl. grafiku. O samoj izložbi, doneče naš list podatke od svog dopisnika iz Brusla.

— Vseslovanska stenografija. »Lidove Novine« poročajo, da se vrši koncem oktobra v Brnu kongres čeških stenografov. Na tem kongresu se bo razpravljalo o novi vseslovanski stenografiji po metodi Heront-Mikulik. — Gradba nove opere v Sofiji. Iz Sofije poročajo, da je dobil Dimitrij Karadžov koncesijo za gradbo nove opere v Sofiji. V novem poslopu bo tudi mala dvorana za drame, dvorana za koncerte in moderna restavracija.

Najnovejša poročila.

Pot ministrskega predsednika Pašića v Pariz.

— Beograd, 6. okt. (Izvir.) Svoji je s simplom-orienteskom od potovanja ministrskega predsednika g. Nikola Pašić s svojo hčerko v Pariz, da poroča kralju o situaciji države. Kakor zatrjujejo, odide g. Pašić po tem v kako francosko kopališče, mogoče v Aix le Bain.

MINISTRSKI SVET.

— Beograd, 6. oktobra (Izvir.) Na večerajšnji seji ministrskega sveta je ministrski predsednik g. Nikola Pašić poročal o albanskih dogodkih in albanskem vprašanju. Akcija na diplomatičnem polju je povoljna. Albansko vprašanje je sedaj stabilno. Ministrski predsednik g. Nikola Pašić je dalje naznanil ministrskemu svetu, da namerava odpotovati v Pariz, kjer bo poročal našemu kralju o notranjem in zunanjem političnem položaju naše zemlje. Vodstvo ministrskega predstava je bilo vsled tega poverjeno ministru Trifkoviću, vodstvo zunanjega ministrstva pa ministru dr. Đuriću. Ministrski predsednik Pašić bo predložil kralju tudi v podpis ukaz, s katerim se odlikujejo vsi oni ministri, ki so sodelovali v vladi za časa ustave.

Ministrski svet je dalje, kakor javljeno, razpravljal o proračunu ministrstva prosvete. Obširna je bila diskusija o poedinih fakultetah, posebno o medicinskih. Vprašanje o ukinitju medicinskih fakultet v Beogradu in v Ljubljani še ni rešeno. Ministrski svet je poveril ministrstvu prosvete regulacijo štendijs. Daljša debata je bila o osnovnih šolah, ki se naj za vso državo ustanove po istem vzgojnem sistemu. Proračun ministrstva prosvete se danes na seji zopet razpravlja.

Dalje je bilo prečitano poročilo našega diplomatičnega zastopnika v Budimpešti o izpraznitvi Zapadne Ogrske od strani Madžarov. Poročilo poudarja, da so v Zapadni Ogrski ostale številne madžarske baze, ki tvorijo vedno nevarnost.

Na seji je položil pred ministrskim svetom prisego tudi dr. Badač, predsednik kassacijskega sodišča v Zagrebu.

Ministrski svet je dalje odobril ukaz, s katerim se odlikuje mariborski škof dr. Napotnik z redom sv. Save I. razreda. To odlikovanje je vsbudo v političnih krogih veljko zanimanje.

V ZNAMENJU KONGRESOV.

— Beograd, 6. okt. (Izvir.) Politična situacija stoji pod vtisom kongresov. Dne 20. okt. je kongres radikalne stranke. Ožji odbor že sestavlja dnevni red, katerega potem odobri glavni odbor in ga definitivno spopolni. Na tem kongresu pride v razpravo tudi akcija Stojana Protića. — Tudi ostale stranke prirejajo kongrese, tako zemljoradniki v Veliki Plani. V Sarajevu se vrši kongres jugoslovenske muslimanske organizacije; dne 12. t. m. pa tudi v Sarajevu kongres Hrvatske pučke stranke, na katerega pride tudi dr. Korošec.

V SVOJI DRŽAVI BODIMO GOŠPODARJI SVOJEMU MORJU!

— Beograd, 6. okt. (Izvir.) Vlada je sprejela iz Splita protestno brzojavko Jugoslovenske ribarske zadruge proti pogodbi glede ribolova v Jadranskem morju. Zadruga je brzojavko sporočila vladi protestno resolucijo, v kateri odločno nastopa proti pogodbi in povdarja, da je vest o pravah italijanskih ribičev, loviti tudi ob naši obali, vzbudila pri vseh dalmatinskih ribičih silno ogorčenje. S temi koncesijami je ogrožen obstanek dalmatinskih ribičev. Jugoslovenska ribarska zadruga zaključuje svoj protest: »V svoji državi bodimo gospodarji svojemu morju!« Protest je bil izročen oddelku za mednarodne pogodbe.

ODLIKOVANJE DONA JURJA BIANKINIJA.

— Beograd, 6. okt. (Izvir.) Povodom 50 letnice novinarskega delovanja dona Jurja Biankinija, za služnega borca z jugoslov. idejo je ministrstvo prosvete predlagalo ministrskemu svetu, da se ga odlikuje z redom Sv. Save I. reda.

GIBANJE PROTI DRAGINJI.

— Beograd, 6. okt. (Izvir.) Po vsej Srbiji je vzbudila velike simpatije ustanovitev občinskih sodišč proti draginji. Beogradsko sodišče je že nad 50 trgovcev, posebno mesarjev obsodilo na občutne denarne kazni. Nekateri so bili obsojeni na več mesečni zapor in globo nad 20 tisoč dinarjev. Sodišča imajo med narodom veliko zaupanje. Beogradski mesarji, gostilničarji, kavarnarji in trgovci nameravajo prirediti protestne shode proti občinskim sodiščem.

KONCENTRACIJA ARNAVTSKIH ČET.

— d Zagreb, 5. oktobra. »Riječ« poroča iz Beograda: Arnavtske čete se koncentrirajo na demarkacijski črti. Naše čete so nekatere arnavtske na-

pade energično odbile. Arnavtske čete dobivajo ojačenja. Med njimi se opaža velik nemir, iz česar se da sklepati, da se namerava napad na mejo na vseh točkah. Kakor se javlja iz Podgorice, so arnavtske čete zavzele Donjo Šaljo.

PRORAČUN MINISTRSTVA PROSVETE.

— Beograd, 6. okt. (Izvir.) Ministrski svet je na današnji seji sprejel proračun ministrstva prosvete, kakor tudi ministrstva za socialno politiko.

VOLILNI ZAKON.

— Beograd, 6. oktobra. (Izvir.) Ministrski svet je danes razpravljal o volilnem zakonu. Direkciji statistike se je poverilo zbiranje statističnih podatkov o volilcih, na podlagi katere bo potem izdelan volilni zakon glede razdelitve mandatov. V principu je osvojen D' Hontov sistem.

OBČINSKI VOLILNI RED ZA SLOVENIJO.

— Beograd, 6. oktobra. (Izvir.) Druga sekcija zakonodajnega odbora je danes razpravljala o uredbah za Slovenijo. Nekateri so bile zavržene. Sekcija je tudi razpravljala o volilnem redu za občine v Sloveniji.

GORNJEŠLEZIJSKO VPRAŠANJE REŠENO V PRILOG POLJAKOM.

— d Zeneva, 5. okt. Kakor poročajo listi, se pričakuje, da bo v soboto ali nedeljo odbor četvorice naznanil svojo odločitev v gornješleskem vprašanju. Po tej odločitvi se bo, kakor domnevajo, Gornja Slezija delila v prilogo Poljakom v zmislu izpremenjene Sforzove črte.

JAPONSKI CESAR UMIRA.

— d Tokio, 5. okt. Oficijelni komunikacija javlja, da se je bolezen cesarja Hirošita zelo poslabšala. Prebivalstvo pričakuje vsak trenutek, da se mu naznani smrt cesarja.

MALA ANTANTA PROTI MADŽARSKI.

— Dunaj, 6. okt. (Izvir.) V diplomatičnih krogih smatrajo, da bo mala antanta napravila proti Madžarski posebne korake. Mala antanta povdarja napram velesilam, da je interesirana na rešitvi madžarskega problema.

— Dunaj, 6. okt. (Izvir.) Medzavezniška komisija v Šopronju je sklenila izgnati iz Zapadne Ogrske vse osebe, ki niso tja pristojne. Na ta način se izvede čiščenje dežele.

ANGLIJA PROTI ITAL. INTERVENCIJI V AVSTRIJSKO MADŽARSKEM SPORU.

— Rim, 6. okt. »Idea Nazionale« razpravlja o baje iz poluradnega vira prihajajoči vesti, po kateri je Anglija pod raznimi pretvezami kar na enkrat preključila svoj privolitev v italijansko posredovalno akcijo v sporu med Avstrijo in Madžarsko. Zaradi tega je nameravano podaljšanje ultimata izostalo, vsled česar je nastal opasen položaj. Pričakujejo, da bo Anglija podala nove izjave.

JUGOSLOVENSKA BOLJŠEVIKA IZPUŠČENA.

— Dunaj, 6. okt. Včeraj je dunajska policija izpustila iz zaporov oba boljševiska voditelja dr. Šime Markovića in II. Milica. Bila sta aretirana samo vsled tega, ker se nista policijsko prijavila.

DUNAJ PRED PROPADOM.

— Dunaj, 6. okt. (Izvir.) Dunaj nudi v zadnjih dnevih nenavadno sliko. Vse hiti in lovi za blagom in živili po prodajalnah. Rapidni padec avstrijske krone je povzročil na Dunaju grozno zmešnjavo. Ljudje se branijo denarja. Vse dunajske trgovine so dnevno naravnost oblegane od množice, ki kupuje vse, kar ji pride pod roko. Zlasti velikanski naval je na prodajalne čevlje. Živilski trg je izprazen. Velikanske svote ponujajo ljudje za razna živila. Cene so kar za sto odstotkov poskočile. Krompirja ni dobili v celem mestu. Jajca so velika redkost, ravnotako maslo. Vsi vlaki so prenapolnjeni raznih verižnikov in »hrčkov«. Dunaju se bliža jo medvojni časi.

STAVKA NATAKARJEV.

— d Berlin, 4. oktobra. Stavka natakarev v berlinskih gostilniških in kavarniških obratih traja dalje. Lastniki hotelov nameravajo zapreti svoje hotele. V Friedrichstrasse je prišlo včeraj do izgrede stavkajočih proti delavolnim. Izgleda, da bo stavka trajala več časa. Vsled tega nameravajo improvizirati velike jedilnice, da se preskrbi hrana onim, ki so primorani prehranjevati se v gostilnah.

KONEC STAVKE V TRSTU.

— d Rim, 5. oktobra. V Trstu se je delo v ladjedelnicah zopet vzpostavilo. Pogodba med vlado in »Societa navigazione libera triestina« se je podpisala včeraj.

Borze.

— Beograd, 6. okt. (Izvir.) Valute: ameriški dolarji 58.50, romunski lei 51.—. — Devize: London 224.—, Pariz 268.—, Praga 64.—, Dunaj 1925, Berlin 48.70, Milan 289.50.

— Carji, 5. okt. Zagreb 2.449, Dunaj 0.3251, Budimpešta 0.801, Berlin 4.501, Praga 5.999, Milan 22.61, Pariz 40.726, London 21.389, Novi Jork 5.7009.

— Praga, 6. okt. Zagreb 39.875, Dunaj 3.301, Budimpešta 13.625, Berlin 76.625, Curji 16.725, Milan 3.795, Pariz 6.83, London 359.50, Novi Jork 96.

— Trst, 5. okt. Zagreb 10.63, London 94.50, Berlin 20.25, Pariz 180.—, Curji 441.—, Novi Jork 25.15.

— Pariz, 5. okt. Dunaj 0.875, Berlin 11.125, Praga 14.375, Curji 245.12, Milan 55.625, London 52.43, Novi Jork 13.98.

— Berlin, 5. okt. Zagreb 52.50, Dunaj 7.10, Budimpešta 17.95, Praga 131.50, Curji 22.—, Milan 5.—, Pariz 8.95, London 471.50, Novi Jork 125.875.

— Budimpešta, 5. okt. Zagreb 280.—, Dunaj 24.75, Berlin 560.—, Praga 730.—, Curji 122.50, Milan 27.25, Pariz 49.50, London 2600.—, Novi Jork 700.—.

— Dunaj, 5. okt. Zagreb 1235.—, Pariz 220.—, Curji 540.—, London 11.500.—, Berlin 2475.—, Praga 9425.—, Milan 122.—, N. Jork 3100.—.

Dunajska efektna borza.

— Dunaj, 5. okt. Credit 35000.—, Živnostnosta 12.020.—, Alpinemont 13.600.—, Kranjska industrijska družba 38.900.—, Trboveljska premogokopna družba 7010.—.

Sokolstvo.

— Sokol Moste pri Ljubljani vabi članstvo in Sokolstvu naklonjeno občinstvo na vinski trgatav, ki jo priredi v nedeljo, dne 9. oktobra v telovadnici na Selu. Odbor.

— Sokol! Šiška! Vabimo vse brate, da se v krolji udeležijo pogreba br. Lojz Ahlina, ki se vrši v petek, dne 7. t. m. iz Kosec na pokopališče v Dravici. Zbirališče točno ob pol 4. pred društveno telovadnico. Odbor.

— Informacijska pisarna Joško Sever je nakazala stavbnemu skladu ljubljanskega Sokola 1000 K (en tisoč kron) iz neke poravnave.

Turistika in sport.

— Kubanska kozačka konfencija priredi v nedeljo 9. t. m. točno ob 2. popoldne na prostoru S. K. »Ilirije« veliko produkcijo najvratolomnejših vaj na konjih. Proizvajalo se bo 20 točk. Predprodaja vstopnic v trafikah Sever v Šelenburgovi ulici in na dan prireditve pri blagajni od 12. do 2. popoldne. Cenj občinstvo se opozarja, da si nabavi pravčasno vstopnico ker se produkcija prične točno ob 2. popoldne in je dosedaj vstopnic še vedno zmanjalo. Prostor mora biti z ozirom na fotbal-tekmo do 4. popoldne izprazen.

— Prvenstvene nogometne tekme 9. t. m. (Službena objava LNP). Prostor Ilirije: ob 16. Primorje: Ilirija, sodnik g. Kepec. — Prostor Sparte: Primorje: ob 10. Svoboda, Moste rez.: Slavija, sodnik g. Vodišek. — Ob 14. Hermes: Svoboda, Ljubljana, sodnik g. Jerala. — Ob tri četrt na 16. Jadran: Svoboda, Moste, sodnik g. Hens. — Moštvo se opozarja, da treba nastopiti točno ob določenem času.

Ohlic!

Zopet se oglašja tužno doneč »Gospodstvi Zvon«. Ušesa narodno zavednih ljubljancev, naj ne prestišijo njegovega proseče-millega glasu. Raja na Koroškem obhaja 10. oktobra t. l. obletnico svojega nesrečnega po sovražnikovi zvižaji, zgubljenega plebsitca. Naj naši zaslužni bratje in sestre, pa tudi njih sovražniki zvedo, da niso osamljeni, da ž njimi čuti tudi narodno zavedna bela Ljubljana. Vabimo torej njeno prebivalstvo k slovesnemu shodu — manifestaciji v dvorano »Union« dne 10. oktobra ob 7. zvečer, kjer bodo govorili znani gospodje: Arnuš, dr. Arnež župnik, dr. Ravnihar i. dr.

Obenem naproša »Gospodstvi Zvon« vse hišne posestnike, naj razobesijo istega dne črne zastave — ta znak naj svedoči, kje stanuje narodno čuteče srce, ki bi bilo tudi pripravljeno v bližnji bodočnosti nastopiti za odrešenje svojih trpečih bratov.

Gospodstvi Zvon.

Društvene vesti.

— Seja odbora za prenos ostankov pokojnega Endlicherja se vrši v petek dne 7. t. m. ob pol 9. zvečer v zadnji sobi Narodne kavarne. Prosim polnostojno. — E. L.

— Čevljarska zadruga za Ljubljano in okolice vabi gg. člane na sestanek, ki se vrši v nedeljo 9. t. m. točno ob pol 10. dopoldne v restavraciji g. Mraka, Rimska cesta 4. V zadevi važnih poročil je udeležba sestanka obvezna.

— »Dobrodelno društvo tiskarjev« v Ljubljani, ki podpira izključno le vdove in sirote umrlih in padlih članov in onemogle, praznuje v nedeljo, dne 16. oktobra t. l. svojo 25letnico. Ob tej priliki priredi zabavni večer v veliki dvorani Uniona z bogatim sporedom in plesom. Na kar slav občinstvo že danes opozarja.

— Vinska trgatav, ki jo priredi Gospodarsko napredno društvo za šentjakovski okraj v soboto 8. oktobra v veliki in mali dvorani Mestnega doma, je za Ljubljano v tolikem obsegu nekaj novega. Pri slavnostni otvoritvi trgatave nastopi šentjakovski gospod župan s pomnoženo lastno policijo ter z zborom viničarjev in viničark v krasnih narodnih nošah. Občinski tajnik Blaž Tintomaz je pa prevzel referat o strašnih paragrafih zoper tatvino grozda. Po končani trgatvi je ples, kdor si bo pa hotel privezati dušo in telo, se bo pa okrepčal v paviljonih, kjer ga postrežejo šentjakobske gospe in gospodične. Vstopnina 2½ dinarja, začetek ob 8. zvečer.

— Streliški klub »Triglav« v gostilni »Drašček«, Bohoričeva ulica 9, odvarja v četrtek 6. t. m. svojo 12. strelsko sezijo. Strelci vabljeni.

Sorodnikom Amerikancev!

Slovenska Narodna podpora Jednota v Chicagu je poslala podpisani pisarni seznam zavarovancev, ki so umrli med vojno in katerih posmrtnine se nahajajo še danes pod prisilno upravo ameriške vlade v Washingtonu. Seznam obsega poleg imen umrlih rojakov datume založb pri Upravi sovrážnega premoženja, zneske zavarovalnin, krstno ime in razmerje sorodstva dednih upravičencev, toda ne navaja njihovih naslovov.

Ker je sedaj mogoče proti predložitvi predpisanih listin dvigniti te posmrtnine in je podpisana pisarna že za večino podobnih slučajev preskrbela potrebne listine, se vabijo tem potom tudi spodaj navedeni, da se zglašijo v ta namen ustno ali pismeno v podpisani pisarni, kjer naj dokažejo svojo sorodstvo do pokojnega zavarovanca s predložitvijo uradno izdane družinske pole in morebiti poročne lista.

V lažje razumevanje tega poziva navajamo, da so podatki razvrščeni v sledečem redu: prvo je ime zapustnikovo, nato znesek zavarovalnine ter končno ime dediča in njegovo sorodstveno razmerje, v kolikor je te podatke vseboval poslani seznam Slovenske Narodne Podporne Jednote.

Gospodarska pisarna dr. I. Černe

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6.

Naslovi sledečih se iščejo kot neznani.

Andler Mihael, dol. 500, zapuška ženi Mariji in otrokom.
Anžiček Jakob, dol. 375, zapuška sestrji Mariji, bratoma Antonu in Alojziju.
Bučar Franc, dol. 900, zapuška očetu.
Bratuš Josip, dol. 500, zapuška bratu Francetu.
Bratuš Mat., dol. 600, zapuška bratu Mat.
Bergoč Juri, dol. 428, zapuška bratu Francetu, sestrjam Mariji, Rozaliji, Franciški in Josipini.
Bovič Mat., dol. 568, zapuška bratu Francetu in sestrji Mariji.
Bregar Franc, dol. 500, zapuška sinu Alojziju in hčeri Alojziji.
Belčevič Stefan, dol. 500, zapuška materi in ženi.
Car Anton, dol. 500, zapuška materi Ani.
Curjak Janez, dol. 500, zapuška očetu Marku.
Češnovar Janez, dol. 600, zapuška bratu Martinu.
Dragičević Lovrenc, dol. 500, zapuška ženi in hčeri Mariji.
Dekleva Anton, dol. 600, zapuška materi Josipini.
Devčič Pavel, dol. 500, zapuška bratu Valentinu.
Dugaš Janez, dol. 600, zapuška ženi in otrokom.
Debelak Josip, dol. 500, zapuška materi Ivani.
Fleiss Janez, dol. 1000, zapuška ženi in sinu Janezu.
Gračanin Mat., dol. 251, zapuška bratom Valentinu in Roku.
Grif Franc, dol. 590, zapuška bratu Antonu.
Glavič Anton, dol. 600, zapuška staršem.
Gmajnar Anton, dol. 53, zapuška materi Neži.
Godeša Alojzij, dol. 400, zapuška bratu Antonu, sestrjam Antoniji, Mariji in Josipini.
Jenko Janez, dol. 500, zapuška nečakinji Burji Mariji.
Južnik Anton, dol. 416, zapuška materi Franciški, bratom Janezu, in Francetu ter sestrjami Mariji in Franciški.
Jelenč Miko, dol. 50, zapuška staršem.
Jezernik Franc, dol. 500, zapuška bratu Vincencu.
Jaušnik Lovrenc, dol. 50, zapuška bratu Antonu.
Križman Janez, dol. 571, zapuška ženi in sinovoma Josipu in Ivanu.
Klinkon Janez, dol. 50, zapuška materi.
Kastelic Anton, dol. 500, zapuška materi.
Kranje Jernej, dol. 500, zapuška očetu.
Križmanič Anton, dol. 1000, zapuška staršem in bratu Josipu.
Kaučič Franc, dol. 86, zapuška sestrji Mariji.
Kala n Peter, dol. 150, zapuška ženi Mariji.
Kolenc Anton, dol. 200, zapuška materi Mariji.
Konestab Al., dol. 600, zapuška ženi Tereziji.
Lalič Mike, dol. 600, zapuška hčeri Mariji.

Lapajne Egidij, dol. 600, zapuška materi Luciji ter sestrjami Stefaniji in Emiliji.

Miklaučič Franc, dol. 400, zapuška očetu Francetu in materi Franciški.

Miklač Mike, dol. 500, zapuška očetu Janezu.

Manajlovič Trium., dol. 250, zapuška sestrji Evi.

Miklaučič Franc, dol. 400, zapuška ženi Gizeli in sinu Francu.

Novak Franc, dol. 600, zapuška sestrji Ani.

Okorn Janez, dol. 500, zapuška bratu Francetu.

Primožič Jakob, dol. 500, zapuška bratu Petru in sestrji Jeri.

Pretinar Peter, dol. 300, zapuška bratom Janezu, Francetu, Alojziju.

Podbevšek Luka, dol. 505, zapuška sestrji Neži.

Pretti Ernst, dol. 900, zapuška materi Katerini in sestrji Emi.

Penca Franc, dol. 500, zapuška hčeri Angeli.

Puš Andrej, dol. 903, zapuška sestrjam Ivani, Antoniji in Kati.

Pakič Martin, dol. 500, zapuška očetu Janezu.

Perme Franc, dol. 500, zapuška materi Alojziji.

Pelc Vaclav, dol. 50, zapuška očetu Janezu.

Poban (Bobnar) Janez, dol. 50, zapuška očetu Stefanu.

Pangerl Martin, dol. 250, zapuška bratu Janezu.

Popler Franc, dol. 500, zapuška očetu Gašparju.

Rački Janez, dol. 600, zapuška ženi Tereziji in sinovoma Antonu in Ivanu.

Sila Juri, dol. 587, zapuška ženi Mariji, hčeri Mariji in sinu Ivanu.

Svoljšak Janez, dol. 600, zapuška materi.

Slapnik Anton, dol. 500, zapuška staršem.

Slak Janez, dol. 590, zapuška očetu Antonu.

Stegel Alojzij, dol. 333, zapuška bratu Antonu, sestrji Josipini.

Strah Silvestr, dol. 500, zapuška očetu Alojziju.

Šturm Janez, dol. 50, zapuška očetu in materi.

Štražič Jože, dol. 500, zapuška ženi Ani.

Širel Anton, dol. 50, zapuška očetu Antonu.

Sivšek Franc, dol. 500, zapuška očetu Josipu.

Seles Josip, dol. 150, zapuška hčeri Heleni in Mariji.

Tratnik Anton, dol. 348, zapuška bratom Tomažu in Ivanu.

Toporošič Ivan, dol. 500, zapuška očetu.

Turk Franc, dol. 500, zapuška materi Mariji.

Treven Josip, dol. 500, zapuška očetu in materi.

Trebovšek Franc, dol. 500, zapuška ženi Franciški.

Vidic Radoslav, dol. 500, zapuška očetu.

Višner Juri, dol. 500, zapuška bratom Ferdinandu in Janezu ter sestrji Mariji.

Zorc Anton, dol. 500, zapuška ženi Agati in hčerkama Agati in Pavlini.

Zapušek Anton, dol. 500, zapuška otrokom.

Zagar Franc, dol. 50, zapuška materi Mariji.

Glavni urednik:

Rasto Pustoslemšek.

Odgovorni urednik:

Ivan Podržaj.

Mehanična vrvarna - terilnica - predilnica, Anton Sinkovec, Kranj-Grosuplje centrala Grosuplje, pozivlja interese za predložitev šklo in ponudb za

stanovanjske hiše

nameščencev. 7156

Za takoj se sprejme v stalno službo samostojen

strugarski pomočnik.

Vprašanja na: Mehanično vrvarno - terilnico - predilnico Anton Sinkovec, Kranj-Grosuplje, centrala Grosuplje. 7157

Svarilo.

Ker moj sin Otmar Ogrin prevzema dela ter dela razne dolgeve, predaja materijal v mojem imenu, javl

Absolventinja

trgovskega tečaja, začetnica, išče mesta v kakem podjetju, trgovini ali pri odvetniku. Gre tudi na deželo. Ponudbe pod „Marjiva 1—7090“ na upravo Slov. Naroda. 7090

Dobri krojaški pomočniki:

6 za veliko delo, 4 za telovnike, 4 za hlače, se sprejmejo v Kragujevac. Plača za sako od komada K 350. za telovnik K 120, za hlače K 120. Delo stalno, nastop lahko takoj. — Dušan Nikolić, Kragujevac. 7035

Pravne nove in rabljene vreče (djakove)

v vsaki množini po najnižji ceni pri **FR. SIRC, KRANJ.**
Kupujem suhe gobe, fižol, brinjevo olje.

Cigaretni papir

Ollechau, Pflü in z vojakoma, Abadie, Patent, Ottomann, Altesse, nadalje pisani, kancljiski, trgovski, konceptni, gladini (šmigel) in stekleni papir nudi veletrgovina

Osvold Dobeč, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Pozor, trgovci s klobuki!

Vsakovrstne klobuke od 160 K naprej imamo v veliki zalogi; tudi lepe velourne klobuke. **Franjo Čarar, tovarnar v Slobu, pošta Domžale.** Tovarna je oddaljena 7 minut od postaje Domžale. Cene primerno niske, posrežba točna. Popravila se sprejemajo vsako soboto pri **g. Tršan, Ljubljana, Mirje 6.**

Kremo

Ilirija, Jurjevo, Jadran, Adria, C. M., Diber, Adria, Cipulin, mast (vazelina), ličilo (bilo) in Sidel nudi po najnižjih cenah veletrgovina

Osvold Dobeč, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Realitete naprodaj.

Hotel 30 sob, restavracija, kavarna in vinska trgovina. Krasne gostilne in trgovine v mestu in deželi. Pekarna, gostilna in sodavica in 14 orolov zemlje, 90 orolov smrekovega gošda 30—40 letni 500.000 K. Lepa kmetijska in vinogradiška posestva, veleposrestva, gručine, hiše, vile, mlini i. t. d. **Karol Brennik Salje, Dolgopolje 3.** 6938

Kričarje

ribarice iz ribarje stame in prave kornice, konjake, za likanje, (Glanz) mazalke ter razno špago in čevljarstvo. Prejeto nudi po najnižjih cenah

Osvold Dobeč, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Trgovalski**putnik**

draži stalno nameščenje. Struka sporedna po prednost kolonial, boja i. slično. Uveden, agilan i. poznat u svim krajevima Jugoslavije. Dobre preporuke. Pismene ponudbe pod „Sremac 36—7060“ na upravo Slov. Naroda. 7080

Razpis ponudbe.

Trboveljska premogokopna družba namerava ponudbenim potom pokriti del svoje letne potrebe v jamskem lesu za leto 1922. Pismene, kakor tudi ustmene ponudbe na delne dobave se prosijo na naslov: **Trboveljska premogokopna družba, oddelak za les, Ljubljana, Knaflova ulica 13.** 7112

Koniske odeje

in fine volnene odeje v največji izbiri po tovarniških cenah pri

M. Bauer, Zagreb

Ilona 39.

Tekstilno blago na debelo. Odeje za zorce pošiljam brzovozno na ogled. 6616

Samo za preprodajalce.

Proda se hiša z vrtom

pri kolodvoru na Črnučah p. Ježica pri Ljubljani. 7108

Tkalke in sukalke

se takoj sprejmejo v tovarni Kunc & Komp., Ljubljana, Poljanski nasip št. 40. 7138

Proda se stroj za kamnolom,

model V Škoda, za izdelovanje gramozov. Stroj leži v Jugoslaviji. Vprašanja na **J. Buol, Trst, via Scorsola 502**

Išče se mesečna soba

s posebnim vhom eventualno z oskrbo, ali pa manjše stanovanje z opravilo ali brez opravila proti zelo dobri najemnini. Ponudbe na poštini predal št. 53. 4805

Bičevnike

prave tržaške, gladke in pletene (orehove) ter razne biče, jermena za čevlje nudi po najnižjih cenah **Osvold Dobeč, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.** 7073

English Lessons.

Miss Farler resumes her lessons. Courses will be given. Interviews. Mondays Wednesdays & Fridays 5 to 6 o'clock. Dunajska cesta 25. 7091

Išče se stroj

za drobljenje kamena v pesek in gramoz, stroj za mešanje betona; tratičnice, okretnice in vagončki za materialno železnico. Ponudbe na upravo Sloven. Naroda. 7154

Stalne službe

išče klepar, več vseh pripadajočih se del, v kakih tovarnih podjetjih ali pri mojstru. Ponudbe na naslov **Franc Strišček, klepar, Sv. Križ pri Kostanjevici, Dolenjsko.** 7153

Vinske sode

300—400 litrov in 800—1200 litrov kupim. Ponudbe pod „Sodi 7125“ na upravo Slov. Naroda.

Divjačina:

zajce, srne, jelene, fazane, jerebice, divje race kupuje vsako množino po najvišjih cenah E. Vajda, izvoz perutnine in divjačine Čakovec, Medjimurje Tel. Interurb. 59. 7102

Mehlovano mesečno sobo

išče soliden gospod za takoj. Najemina postranska stvar. Ponudbe na trdiko **I. Perdan, Ljubljana, Krekov trg.** 7137

Naznanilo.

Atelje Goll, poroča svojim cenj. odjemalcem, da se je preselila v lastne prostore, **Pot v Rožno dolino 30**, 20 minut od glavne pošte. 7131

Pozor ljubitelji cvetlic!

Proda se zaradi pomanjkanja prostora 12 lepih in močnih palmovih lilij (Juka pendula) za v deže. **A. Sitar, vrtnar, Mengoš.** 7149

Strojni bljučavničar in strojnik

išče službo pri kakem podjetju, tovarni, mlini i. t. d. z motorsko silo. Sposoben je vsake mehanične poprave. Ponudbe pod „Strojnik 7078“ na upravo Slov. Naroda. 7078

Pri upravi večjih veleposreštev, se sprejmejo takoj v službo:

1.) upravitelj, (ekonom in vinogradnik), 2.) gozdar z višjo državno skušnjo in gozdar z nižjo državno skušnjo, 3.) knjigovodja popolnoma izvežban. Ponudbe opremljene s prepisi spričeval curriculum vitae in po možnosti s sliko se naj pošljejo do 15. oktobra t. l. pod „Uprava 200—7150“ na upravo Slov. Naroda. 7150

Spalna soba za 1 dinar!**Kie? Kako?**

Le če kupiš tablico za dobrodelno javno

tombolo Sokola II

v Ljubljani, ki se bo vršila v nedeljo, 9. oktobra ob 15. uri na Kongresnem trgu. Zraven tega še veliko lepih dobikov. 7015

Prodaj

dobro ohranjen harmonij. I. Z., Bled 2. 7157

Odda se

majhna sobica s hrano visokošolcu ali dijakini. Naslov pove uprava St. Naroda. 7109

Spalni divan

dobro ohranjen, se prodaj. Rožna ulica 8. 7132

Več delavcev

se sprejme v tovarni za klet. 7135

Dekle

15 do 17 let stara se sprejme k mali družini v službo. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 7105

Več mizarjev se sprejme

pri trdnici **Matija Perko, Zg. Šiška, Celovška c. 121.** 7126

Knjigovodkinjo

sposobno in zanesljivo sprejme takoj pod ugodnimi pogoji **A. Kremzler, Ljubljana, Kolodvorska ulica 3.** 7152

Nagrobne lučice

sveče in sivo (ešveško) mijo nudi veletrgovina **Osvold Dobeč, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.** 7074

Radi preselitve

se ceno prodajo 3 kompl. postelje, dve železni peči, šivalni stroj in drugo. Vpraša se pri gospe **Arkol Pot v Rožno dolino 34.** 7130

Učenca

poštenih staršev s primerno šolsko izobrazbo in kateri ima veselje do trgovine, sprejme takoj in pod ugodnimi pogoji. firma **Iv. Kušlan, Kranj (Goranj.)** 7148

Pristno angleško blago za kostime in obleke za gospode, površnike in damske plašče.

Na razpolago vedno pristni double in pravi nepremočljivi brskri in tirski leton za športne obleke. Naredi se v osmih dneh. Obleke od 2000 K naprej.

Krojač S. Potočnik

Šelenburgova ul. št. 6. I nadstr.

Kmetovalci, pozor!

Neverjetne uspehe dosežete pri praških govedih itd. ako primešate krmi redilni prašek **Redin** lekarnarja **Piccolija v Ljubljani.** II 68

Tapetniški pomočnik

se sprejme v stalno delo. Istotam se sprejme vajenec. — **Ivan Černe, Dunajska cesta.** 7137

Pisarniška moč,

dobro izurjena, vseh pisarniških del zmožna, z daljšo prakso, želi premeniti službo. Ponudbe pod „Daljša praksa 7129“ na upravo Slov. Naroda. 7129

Proda se po nizki ceni

hiša, hlev, svinjak in majhen vrt, 7 km do Ljubljane. Pripravno za obrtnika ali penzionista. Naslov pove upravo Slov. Naroda. 7134

Moško kolo

dobro ohranjeno z novo pnevmatiko se prodaj v trgovini **Fritsch, Karlovška cesta 4.** 7143

Motocikel

F. N. 4 cilindri, 5 HP, se prodaj pri **F. Šmol, Glince 6, v tov. Vojnovič & Co.** 7142

Damski plašč

iz kashimirove se ceno prodaj. Naslov pove upravnstvo Slovenskega Naroda. 7141

Išče se

mesečna soba z ali brez opreme in posebnim vhom, samo za dnevne ure. Ponudbe pod „H. Z. 1900—7140“ na upravnstvo Slov. Naroda. 7140

Na prodaj

kompletna elegantna jedilnica. Ogleda se od 2—3. pop. Kongresni trg 6/II. 7146

Trgovski vajenec

z dveletno prakso išče službo v trgovini z mešanim blagom. Star 17 let. Ponudbe pod „Dveletna praksa 7147“ na upr. Slov. Naroda. 7147

Išče se

dobro mizarški pomočnik za takej. Dopis naj se pošlje na naslov **Ivan Bač, mizarški mojster, Senovo št. 60, p. Ljubljana.** 7149

Modni atelje.

Priporočam se slavnemu občinstvu za izdelovanje najmodnejših civilnih in sportskih oblek. Priznana dobra in točna posrežba, prvostavno delo, solidne cene. **Ivan Kersnič, Resljeva cesta 1/1 desno.** 7144

Industrijalcem tehničnih proizvodov.

Tehnična pisarna dipl. inž. **Milosavljeviča in Popoviča** prejšnjih načelnikov Ministrstva išče zastopništvo slovenskih domačih proizvodov tehnične stroke in sprejema iste tudi v komisijsko prodajo en gros. Kataloge, vzorce in pogoje poslati **Kotorska ulica 57, Beograd.** 6996

Modni salon.**Modni salon.****Tončka Hafner**

Ljubljana, Rimska cesta šte. 6.

Priporočam svojo bogato izbiro vsakovrstnih najnovejših

damskih klobukov.**Oglas.****Nabavka brašna (moke).**

20. oktobra t. g. 11 časova prije podne drži se kod intendature Dravske divizijske oblasti u Ljubljani druga pismena oferta licitacija za nabavku 60 vagona jedelniceg krušnog brašna (moke) tipa 80 % iz čiste pšenice.

Predaja po odobrenju franko intendantsko slagalište u vrećama liferanto ovako:

Intendansko slagalište	december 1921. god.	januar 1922. god.	februar 1922. god.	Primerba
	kilograma brašna			
LJUBLJANA	90.000.—	90.000.—	90.000.—	Vreče se vraćaju poslije 3 mjeseca.
CELJE	40.000.—	40.000.—	40.000.—	
MARIBOR	70.000.—	70.000.—	70.000.—	

Kaucija 5 %.

Ponude se primaju na svu količinu ili za potrebe pojedinih slagališta.

Ponude biljegovati sa 20 dinara, poslati poštom ili donijeti osobno.

Uslovi se mogu videti kod ove Komande.

Komanda Dravske divizijske oblasti E. broj 15.587.

Potrebno in koristno je

da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike po našem posredovanju potni kr. poštno-čekovnega urada.

Pazite, da boste naznanili pošiljatelju najpogostejši znesek, ki ste ga sprejeli, in dan, ko Vam je bil izplačan.

Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v stari domovini in vsled nepotrebnega preiskovanja pri nas ter po poštah Vas to prosimo.

Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj v vsakem slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki posebno sorodnikom radi prikrižajo sprejem poslanega denarja, češ, bo raje se poslal, ker bo mislil, da smo v potrebi. V resnici na dosežemo nasprotno. Ko se po oficijelni preiskavi pošiljatelj prepriča, da je bil denar pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaupanje ter mnogokrat dolgo traja, predno se odloči poslati zopet kakšni denar.

Konečno se obračamo še na one rojake in rojakinje, ki vsled malomarnega poslovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več mesecev na poslani denar, da priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki pošiljati denar potem naše banke.

Točna posrežba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street New York, N. Y.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo vporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: **PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Nunska ulica 12.**

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.